

Kertu Koiv

TILAUSLIIKENNE JA MATKANJÄRJESTÄJÄ: LUVAT JA
ARVONLISÄVEROTUS, CASE: TILAUSLIIKENNE PEKKA
PALMGREN KY

Liiketalouden koulutusohjelma
Taloushallinnon suuntautumisvaihtoehto
2009

TILAUSLIIKENNE JA MATKANJÄRJESTÄJÄ: LUVAT JA ARVONLISÄVEROTUS, CASE: TILAUSLIIKENNE PEKKA PALMGREN KY

Koiv, Kertu

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Liiketalouden koulutusohjelma

Joulukuu 2009

Huhtinen, Taina

Sivumäärä: 62

Liitteitä:3

Asiasanat: arvonlisävero, kansainvälinen henkilöliikenne, matkanjärjestäjä, tilausliikenne, valmismatka

---

Opinnäytetyön aiheena oli selvittää, mitä kaikkea tilausliikenneyrityksen pitää osata ottaa huomioon niin tilausliikenteen osalta kuin myös matkanjärjestäjän osalta kotimaassa ja ulkomailla. Opinnäytetyössä tutkittaviksi kohdiksi määritettiin tilausliikenteen yleiset luvat kotimaassa, tilausliikenteeltä vaaditut luvat ulkomailla, arvonlisävero kotimaassa, eri maiden arvonlisäverokohtelu ulkomailla sekä matkanjärjestäjältä vaaditut toimenpiteet kotimaassa ja ulkomailla. Opinnäytetyön tarkoituksena oli toimia manuaalina tilausliikenneyrityksille, jotka harkitsevat omien matkojen järjestämistä.

Opinnäytetyön teoreettisessa osassa käsiteltiin ensin Suomessa tilausliikenteeltä ja matkanjärjestäjältä vaaditut lainmukaiset luvat sekä muut vaatimukset, jonka jälkeen siirryttiin tarkastelemaan Euroopan Unionin jäsenmaissa vallitsevia säännöksiä lähinnä arvonlisäveron kannalta. Euroopan Unionin aluetta tarkasteltiin ensin yleisesti, ja sitten muutamien maiden käytäntöä selvitettiin vähän tarkemmin: Ruotsi, Viro, Latvia, Liettua, Saksa, Tanska ja Belgia. Lopuksi käsiteltiin Euroopan Unionin ulkopuolisten maiden vaatimuksia ja sääntöjä. Tarkemmin tutustuttiin Venäjän ja Norjan käytäntöihin.

Opinnäytetyössä oli haasteellista löytää tietoa varsinkin ulkomaiden arvonlisäverotuksesta. Ongelmaksi muodostui myös Suomen lain osalta matkanjärjestäjän puutteellinen määrittäminen, johon saatiin selvennystä uuden valmismatkalain ansiosta.

Empiirisessä osiossa tarkasteltiin kohdeyrityksen nykyistä käytäntöä matkanjärjestäjänä ja sekä pohdittiin tulevaisuudessa mahdollisten matkojen lisäyksien vaatimien toimenpiteiden kannattavuutta. Kuluttajavirastolle annettavan vakuuden suuruutta määritettäessä laskettiin erilaisten ideaalisten matkojen määrä, ja arvioitiin keskimääräiset matkustajamäärät erilaisilla matkoilla. Erilaisten matkojen ennakkolaskutuksen tarvetta pohdittiin, ja kaikkien matkojen ennakkolaskutusta verrattiin pidempien matkojen ennakkolaskutukseen.

Opinnäytetyössä todettiin, että rekisteröitymiset arvonlisäverovelvolliseksi eri yhteisömaihin eivät ole kannattavia pienille yrityksille, kun matkoja on vain muutama vuosittain. Matkailualan arvonlisäverotus on syystäkin monimutkainen, joten eri maiden vaatimukset kannattaa tarkistaa etukäteen ennen matkaa.

CHARTER TRAFFIC AND THE TRAVEL AGENT: LICENSES AND VALUE-ADDED TAX, CASE TILAUSLIKENNE PEKKA PALMGREN KY

Koiv, Kertu
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Economics
December 2009
Huhtinen, Taina
Number of Pages: 62
Appendices: 3

Key Words: value-added tax, international passenger traffic, travel agent, charter traffic, package tour

---

The subject of this thesis was to examine what a charter-traffic company and a travel agent both in one's home country and abroad have to take into consideration. The main subjects in this thesis were determined to be common licenses of charter traffic, required charter-traffic permits abroad, value-added tax in the home country, value-added tax practices in different countries and what actions travel agents have to do in their home country and abroad. The purpose of this thesis was to create a manual for charter-traffic companies, who consider arranging their own trips.

In the theoretical section of this thesis I first examined legal licenses and other requirements from charter-traffic companies and travel agents in Finland, and then moved on to the viewpoint of current legal provisions, especially on value-added tax, in member countries of the European Union. At first the European Union was studied generally, and then the practices of a number of countries were studied a little closer, namely those of Sweden, Estonia, Latvia, Lithuania, Germany, Denmark and Belgium. Lastly I studied requirements and rules in countries outside of the European Union. The practices of Russia and Norway were examined in more detail.

It was challenging to find information for this thesis especially about value-added taxation in foreign countries. The undefined concept of the travel agent in Finnish law was also problematic, but the new Package Travel Act was able to clarify the situation.

In the empirical section I examined existing practices of the case company as a travel agent and pondered whether it would be profitable to increase the number of trips and what kind of operations it would require. To determine the amount of the pledge required by the Consumer Agency I calculated the ideal amount of different travels and evaluated the average number of passengers on different trips. The need of advance invoicing of different trips was pondered, and the advance invoicing of all trips was compared to the advance invoicing of longer trips.

In this thesis I came to the conclusion that value-added tax registrations in different EU countries aren't profitable to small companies when there are only a few trips annually. The value-added taxation in tourism is complex for a reason; therefore the requirements of different countries should be checked in advance before the trip.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	TILAUSLIIKENNE JA MATKANJÄRJESTÄJÄ SUOMESSA	6
2.1	Linja-autoliikenne ja tilausliikenne - taustaa	6
2.2	Joukkoliikennelupa	7
2.3	Valmismatkalaki ja laki valmismatkaliikkeistä.....	10
2.4	Matkanjärjestäjän vakuus	14
2.5	Arvonlisäverotus henkilökuljetuspalvelussa.....	18
2.6	Arvonlisäverotus matkatoimistopalveluissa	19
3	TILAUSLIIKENNE JA MATKANJÄRJESTÄJÄ EU-MAISSA	26
3.1	Euroopan yhteisöluja.....	26
3.2	EU-maat	27
3.2.1	Arvonlisäverotus	27
3.2.2	Arvonlisäveron palautus toisesta yhteisömaasta.....	29
3.2.3	Ruotsi	32
3.2.4	Viro	33
3.2.5	Latvia	34
3.2.6	Liettua	35
3.2.7	Saksa	36
3.2.8	Tanska	38
3.2.9	Belgia	40
4	MUUT KUIN EU-MAAT	42
4.1	Arvonlisäverotus yhteisön ulkopuolella	42
4.2	Norja	42
4.3	Venäjä	43
5	YRITYSCASE: TILAUSLIIKENNE PEKKA PALMGREN KY.....	46
5.1	Arvonlisäverotus.....	46
5.2	Vakuus	47
5.3	Rekisteröityminen arvonlisäverovelvolliseksi	54
6	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	55
	LÄHTEET	59
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aiheena on selvittää, mitä kaikkea tilausliikenneyrityksen pitää osata ottaa huomioon niin tilausliikenteen osalta kuin myös matkanjärjestäjän osalta kotimaassa ja ulkomailla. Käsittelyssä ovat sekä luvat että arvonlisäverotuskohtelu eri maissa. Työn tilaajana on Tilausliikenne Pekka Palmgren Ky, joka on pieni tilausliikenneyritys Sastamalassa. Yrityksessä omistajan lisäksi työskentelee yksi kuljettaja tarpeen mukaan tai vaihtoehtoisesti kuljetus hoidetaan alihankintana. Yrityksellä on sekä kotimaan että ulkomaan tilausliikenteen lisäksi muutama kulttuurimatka vuodessa. Yritys halusi selvittää mitä kaikkea pitää ottaa huomioon, kun lähdetään suunnittelemaan omia matkoja kotimaahan tai ulkomaille.

Euroopan Unionin (jäljempänä yhteisö) alueella verotuskohtelua on yritetty lailla ja säädöksillä yhtenäistää, mutta haasteelliseksi aiheen tekee eri maiden hyvinkin erilaiset tulkinnot. Tämä opinnäytetyö käsittelee Suomen lisäksi yhdeksän eri maan arvonlisäverokohtelua tarkemmin: Ruotsi, Viro, Latvia, Liettua, Saksa, Tanska, Belgia, Norja ja Venäjä. Rajaus on saatu tilaajayrityksen mahdollisista kohdemaista. Opinnäytetyön ulkopuolelle on rajattu myös linjaliikenne (säännöllinen reittiliikenne) ja kabotaasiliikenne (ulkomaan rajojen sisällä tapahtuva tilapäinen tavaraliikenne), sillä kyseiset aiheet eivät kosketa tilaajayritystä.

Ongelmaksi muodostui Suomen lain osalta matkanjärjestäjän puutteellinen määrittäminen. Uuden valmismatkalain ansiosta tilanteeseen on saatu hiukan selvennystä. Lisäksi matkanjärjestäjän arvonlisäverokohtelu on erittäin haasteellinen ja vielä tois-taiseksi sekava kokonaisuus sekä kotimaassa että yhteisön alueella. Yleisesti matkanjärjestäjällä tarkoitetaan yritystä, joka ostaa elinkeinoharjoittelijoilta palveluita ja myy ne omissa nimissään yhtenä kokonaisuutena asiakkaille. Ulkomaan arvonlisäverotuksesta tilausliikenteen osalta ei löydy kovin paljon tietoa painettuna versiona, vaan suurin osa tiedoista on kerätty eri maiden verohallinnon sivuilta.

Opinnäytetyön on tarkoitus toimia manuaalina soveltuvien osien muille tilausliikenneyrityksille, jotka pohtivat omien matkojen järjestämistä niin kotimaahan kuin ulkomaillekin. Työn alussa käsitellään tilausliikenteen harjoittamiseen tarvittavat luvat ja suoritteet ensin Suomen osalta ja sitten ulkomaiden osalta niin yhteisön alueella kuin sen ulkopuolellakin. Tilaajayrityksen potentiaalisia kohteita käsitellään muutamia tarkemmin.

2 TILAUSLIIKENNE JA MATKANJÄRJESTÄJÄ SUOMESSA

2.1 Linja-autoliikenne ja tilausliikenne - taustaa

Linja-auto on Suomen tärkein joukkoliikenneväline, sillä kaksi kolmesta joukkoliikennematkasta tehdään linja-autolla. Linja-autoliikenne jakautuu linja-autoliiton mukaan kuudeksi liikennetyypiksi:

1. vakiovuoroliikenne, joka palvelee maaseudun, kaupunkiseutujen, kuntien sisäisiä ja kuntakeskusten välisiä matkustustarpeita
2. pienten ja keskisuurten kaupunkien paikallisliikenne, jota ylläpidetään pääosin lipputuloilla (kaupunki- ja seutuliput)
3. sopimusliikenne, joka on suurten kaupunkien paikallisliikenne: tilaaja saa lipputulot ja maksaa bussiyritykselle tarjouskilpailun perusteella tehtyjen sopimusten mukaisen kokonaiskorvauksen
4. pikavuoroliikenne on nopeaa linja-liikennettä, jossa pysähdytään vain liikenneluvassa määritellyissä paikoissa ottamalla tai jättämällä asiakkaita kyydistä
5. tilausliikenne, jonka osuus on markkinoilla lisääntynyt
6. palveluliikenne, joka parantaa huomattavasti liikennepalveluja ja säästää merkittävästi keskisuurissa ja suurissa kunnissa, toimii joko joustavina reiteinä (voidaan tehdä poikkeama reitiltä asiakkaan tarpeen mukaan) tai kutsuhjattuna liikenteenä (asiakkaat tilaavat matkansa matkojenyhdistelykeskuksista; edellyttää linja-auto- ja taksialan sujuvaa yhteistyötä).

(Linja-autoliiton www-sivut 2009.)

Tilausliikenne tarkoittaa linja-autolla suoritettavaa tilausajoa, joka on asiakkaan tilaama kuljetus. Kuljetuksissa aikataulu, autokalusto, reitti ja mahdolliset oheispalvelut ovat asiakkaan tarpeiden mukaan määriteltäviä. Kuljetukset voivat olla yksittäisiä tai sopimuksen perusteella ajettavia toistuvia ajoja (esim. matkatoimistojen asiakaskuljetukset). Henkilöliikennelain mukaan tilausliikenne on luvanvaraista henkilöliikennettä, joka ei ole linjaliikennettä eikä ostoliikennettä. Linja-liikenne on säännöllistä, yleisesti käytettävissä olevaa henkilöliikennettä, jonka reitin liikennelupaviranomainen vahvistaa, mutta joka ei perustu ostosopimukseen. Ostoliikenne on lääninhallituksen tai kunnan/kuntayhtymän ostamaa kannattamatonta joukkoliikennettä, jolla pyritään kattamaan minimiliikennepalvelut. (Laki luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä 15.2.1991/343, 2§.)

Tilausliikenteen suurimmiksi uhiksi koetaan kova hintakilpailu ja jatkuvasti kohooneet kustannukset. Palveluun ja laatuun panostaminen sekä eläkeläisten ja vapaa-ajan määrän nousu ovat sen sijaan tilausliikenteen suurimpia mahdollisuuksienluojia. (Linja-autoliiton www-sivut 2009.)

2.2 Joukkoliikennelupa

Linja-autoliikenteen peruslupa on joukkoliikennelupa, joka oikeuttaa harjoittamaan tilaus- ja ostoliikennettä linja-autolla koko maassa Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Luvan myöntää hakijan kotipaikan lääninhallitus. Joukkoliikennelupa on voimassa kymmenen vuotta, ja siinä on vahvistettava liikenteessä käytettävien linja-autojen enimmäismäärä sekä valvontapaikka. Lupa myönnetään hakijalle, joka on hyvämaineinen, oikeustoimikelpoinen, vakavarainen ja joka on saanut Ajoneuvohallintokeskuksen myöntämän todistuksen ammattitaidosta. Yli viisi vuotta käytännön kokemusta henkilöliikennettä harjoittavan yrityksen johtotehtävissä omaavalta hakijalta ei vaadita linja-autoliikenteen yrittäjäkurssia, mutta loppukoe täytyy suorittaa hyväksytysti. Ajoneuvohallintokeskus vastaa ammattipääsydirektiivin mukaisen kokeen järjestämisestä. (Laki luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä 15.2.1991/343. 6, 8-10 §.)

Hakemus

Hakemukseen on liitettävä luonnollisen henkilön **omavaraisuustodistus** (jonka saa kotipaikan käräjäoikeudelta), **holhoustodistus** (jonka saa kotipaikan maistraatista), **asiakirja riittävästä taloudellisista voimavaroista ja selvitys ammattitaidosta**.

Ammattitaidon selvitykseen tarvitaan:

1. todistus linja-autoliikenteen yrittäjäkurssin suorittamisesta ja todistus käytännön kokemuksesta liikennealalta, tai
2. todistus hyväksytysti suoritetusta linja-autoliikenteen yrittäjäkurssin loppukokeesta ja todistus käytännön kokemuksesta liikennealalta (vähintään viisi vuotta jatkunut kokemus henkilöliikennettä harjoittavan yrityksen johtotehtävissä), tai
3. linja-autoliikenteen luvanhaltijalta kopio voimassa olevasta liikenneluvasta

(Lääninhallitukset 2008.)

Riittävät taloudelliset voimavarat

Hakija katsotaan vakavaraiseksi, mikäli hän kykenee vastaamaan velvoitteistaan asianmukaisesti ja osoittaa, että hänellä on ammattiin pääsydirektiivissä tarkoitetut riittävät taloudelliset voimavarat yrityksen käynnistämiseen ja liikenteen asianmukaiseen hoitamiseen. Käytettävissä olevien varojen riittävyys osoitetaan viranomaiselle toimittamalla vakuus, joka voi olla luottolaitoksen antama *takaussitoumus* tai *pankkitalletus* tai *todistus*, jonka on antanut keskuskaupakamarin tai kaupakamarin hyväksymä tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö tai henkilö, joka on merkitty julkishallinnon ja -talouden tilintarkastuslautakunnan pitämään luetteloon julkishallinnon ja -talouden tilintarkastajan tutkinnon suorittaneista henkilöistä.

Taloudelliset voimavarat on osoitettava liikennelupaa haettaessa, toimintaa laajennettaessa, liikennelupaa uudistettaessa sekä lupaviranomaisen sitä erityisestä syystä vaatiessa. Lupaviranomaisen on säännöllisesti ja vähintään viiden vuoden välein tarkistettava, että joukkoliikenneluvan haltija ja oikeushenkilön liikenteestä vastaava henkilö edelleen täyttävät luvan myöntämisen edellytykset. Jos uusiminen on pantu viireille viimeistään kolme kuukautta ennen liikenneluvan viimeistä voimassaolopäivää, uusittavalla luvalla saa jatkaa liikennettä siihen saakka kun asia on ratkaistu. (Asetus

luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä 15.7.1994/666. 7, 10 §; Laki luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä 15.2.1991/343. 10 a §.)

Joukkoliikenneluvan hakijalla ja haltijalla katsotaan olevan riittävät taloudelliset voimavarat liikenteen aloittamiseen ja sen asianmukaiseen hoitamiseen, jos hänen käytettävissään olevien varojen määrä on vähintään 9 000 euroa luvanvaraisessa henkilöliikenteessä käytettävää linja-autoa kohden ensimmäiseltä autolta ja vähintään 5 000 euroa seuraavilta autoilta. Varoiksi katsotaan hakijan tai haltijan:

- rahoitusomaisuus, mukaan lukien tilinylitysoikeudet ja luottolaitosten myöntämän nostamattomat luotot;
- vaihto-omaisuus; sekä
- vakuutena käytettävissä oleva käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset.

Jos hakija tai haltija on luonnollinen henkilö / avoin yhtiö / kommandiittiyhtiö, voidaan varoiksi katsoa myös luonnollisen henkilön, yhtiömiesten tai vastuunalaisen yhtiömiesten henkilökohtainen, vakuutena käytettävissä oleva omaisuus. (Asetus luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä 15.7.1994/666. 7 §.)

Eri yhtiömuodoilta tarvittavat liitteet

Avoimen ja kommandiittiyhtiön vastuunalaisista yhtiömiehistä sekä liikenteestä vastaavasta henkilöstä on toimitettava holhoustodistus, omavaraisuustodistus, ote kaupparekisteristä ja yhtiösopimus. Osakeyhtiön hakemukseen täytyy liittää liikenteestä vastaavasta henkilöstä holhoustodistus, omavaraisuustodistus, ote kaupparekisteristä ja yhtiöjärjestys. Oikeushenkilön hakemukseen täytyy liittää edellä mainittujen lisäksi myös selvitys liikenteestä vastaavan henkilön ammattitaidosta sekä asiakirja taloudellisista voimavaroista. Kaupparekisteriote ja omavaraisuustodistus eivät saa olla kolmea kuukautta vanhempia. Uusi lupa ja luvan uudistaminen maksaa 210 euroa ja muutospäätös 135 euroa. (Lääninhallitukset 2008.)

Sähköinen hakemus

Lääninhallitukset ovat 17.6.2009 ilmoittaneet sivuillaan ryhtyneensä käsittelemään joukkoliikennelupahakemuksia sähköisesti, jonka seurauksena ei enää tarvita liitteeksi hakijan tai liikenteestä vastaavan henkilön holhoustodistusta eikä hakijan kaupparekisteriotetta. Näin ollen liitteiden määrä vähenee, koska lääninhallitukset hankkivat holhous- ja kaupparekisteritiedot itse suorakäyttöyhteyden välityksellä. Muutoksen seurauksena joukkoliikennelupaa sekä joukkoliikenteen yhteisölupaa voi hakea sähköisesti Suomi.fi –palvelun kautta. (Lääninhallitusten www-sivut 2009.)

2.3 Valmismatkalaki ja laki valmismatkaliikkeistä

Laki valmismatkaliikkeistä tuli voimaan 1.7.2009. Myös uudistukset valmismatkalakiin astuivat voimaan samana päivänä. Uusi laki ja uudistukset ovat selventäneet valmismatkalain käsitettä ja tuoneet lisäturvaa alati kasvavalle matkojen verkko-kaupalle. Valmismatkalakia sovelletaan valmismatkan markkinointiin ja valmismatkaa koskevaan sopimukseen, kun matka kestää yli 24 tuntia tai sisältää majoituksen yön aikana. Valmismatkalakia ei sovelleta, jos matkailupalveluita järjestävä tai välittävä elinkeinoharjoittaja tarjoaa matkailupalveluita satunnaisesti. Laki valmismatkaliikkeistä sovelletaan valmismatkalaissa tarkoitettujen valmismatkojen järjestämisessä, tarjonnassa ja välittämisessä. (Laki valmismatkaliikkeistä 939/2008 1 §: Valmismatkalaki 28.11.1994/1079, 1 §.)

Matkanjärjestäjällä tarkoitetaan valmismatkalain kolmannessa pykälässä (28.11.1994/1079) sitä, joka suunnittelee ja toteuttaa valmismatkoja sekä tarjoaa niitä joko itse tai muun elinkeinoharjoittajan välityksellä taikka joka omaan lukuunsa tarjoaa toisen järjestämiä valmismatkoja. Matkanvälittäjä taas välittää matkanjärjestäjän lukuun valmismatkoja koskevia sopimuksia. Matkustajalla tarkoitetaan sitä, joka on tehnyt matkanjärjestäjän tai -välittäjän kanssa valmismatkaa koskevan sopimuksen tai jolla on oikeus osallistua matkalle sellaisen sopimuksen perusteella, jonka muu henkilö tai yhteisö on tehnyt matkanjärjestäjän tai -välittäjän kanssa.

Uuden valmismatkaliikelain (939/2008) 2. pykälän mukaan valmismatka on matkanjärjestäjän suunnittelema ja kokoama matkapaketti, johon sisältyy vähintään kaksi matkailupalvelua, jotka yleisemmin ovat lentomatka ja hotellimajoitus. On huomioitavaa, että matkustajan itsensä kokoama matkapaketti netissä tai esitteessä tarjolla olevista erillisistä palveluista, ei puolestaan ole valmismatka. Tällöin kaikki matkustajan pakettiin valitsevat osat ovat hankittavissa erikseen ilmoitetulla hinnalla ja ne hinnoitellaan ja maksetaan erillisinä.

Matkanjärjestäjän tiedonantovelvollisuus

Uudistunut valmismatkalaki tiukentaa myös matkanjärjestäjän tiedonantovelvollisuutta. Esitteissä on heinäkuun alun jälkeen mainittava myös onko matkanjärjestäjällä tai välittäjällä voimassa oleva vakuus ja kattaako tuo vakuus tarjotun matkan. Matkustajille on erikseen mainittava vapaaehtoisen matkavakuutuksen tärkeys, ja esitteeseen on mahdutettava myös mm. mahdollisen majoituksen muoto, sijainti, luokitus tai mukavuustasoa kuvaava selitys, saatavilla olevat palvelut, huoneiston tyyppi ja varustetaso. Matkan hintaa kerrottaessa täytyy esitteissä eritellä hintaan sisältyvät palvelut, mahdolliset erikseen perittävät maksut ja maksuehdot. Matkan kohde tai kiertomatkan kohteet ja matkareitti täytyy erikseen kuvailla, kuten myös matkan kesto päivinä tai viikkoina ja kiertomatkoista myös oleskeluajat eri paikkakunnilla. Esitteestä pitää löytyä myös lähdön ja paluun sijainnit päivämäärineen, sekä kulkuväline, kuljetusmuoto (kuten reitti- tai tilauskuljetus), matkustusluokka ja alustavat aikataulut. (Valmismatkalaki 28.11.1994/1079, 6 §.)

Erittäin tärkeänä pidetään sopimusehtojen esilletuonti joko esitteessä tai esitteessä on viitattava sovellettaviin ehtoihin sekä mainittava sopimusehtojen saatavuus. Matkustajan on saatava kaikki tiedot ja matkaehdot ennen sopimuksen tekemistä, niin että matkustaja voi tallentaa ja toisintaa ne muuttumattomina. Sopimusehdoissa on mainittava lain mukaan erikseen matkustajan oikeudet ja velvollisuudet sekä ilmoitettava milloin sopimus on sitova. Pääsääntöisesti ulkomaille tehtävän valmismatkan sitova sopimus syntyy vasta, kun matkustaja maksaa matkan hinnan tai matkanjärjestäjän määräämän varausmaksun. Matkanjärjestäjä saa muuttaa sopimusehtoja ja muita tietoja vain mikäli matkanjärjestäjä on varannut itselleen oikeu-

den muutokseen ja ilmoittanut matkustajalle kyseisestä oikeudesta ennen sopimuksen päättämistä. (Valmismatkalaki 28.11.1994/1079, 6 a §, 6 b §, 7 § ja 9 §.)

Matkustajaa on ohjeistettava sairauden, onnettomuuden tai muun vastaavan tapahtuman varalta, hänelle on kerrottava erityisistä matkaan liittyvistä riskeistä ja lisäksi hänelle on tuotava esille oma vastuu turvallisuudestaan. Matkustajaa on myös erikseen tiedotettava, että henkilöiden turvallisuudesta ulkomailla vastaavat ensisijaisesti kyseisen maan viranomaiset. Matkustajalle on annettava myös matkanjärjestäjän paikallisen edustajan yhteystiedot tai ilmoitettava miten hän saa tarvittaessa yhteyden matkanjärjestäjään. (Valmismatkalaki 28.11.1994/1079, 8 §.)

Sopimuksen luovutus kolmannelle osapuolelle

Valmismatkalain 10. pykälän mukaan matkustajalla on luovuttaa sopimukseen perustuvat oikeutensa henkilölle, joka täyttää mahdollisesti asetetut matkalle osallistumista koskevat ehdot. Matkanjärjestäjälle on ilmoitettava luovutuksesta viimeistään 48 tuntia ennen matkan alkamista. Matkanjärjestäjä saa periä luovutuksesta aiheutuvista tarpeellisista toimenpiteistä kohtuullisen korvauksen, jonka luovuttaja sekä luovutuksensaaja ovat yhteisvastuullisesti velvollisia maksamaan.

Matkanjärjestäjän oikeudet muutokseen ja peruutuksiin

Matkanjärjestäjällä on oikeus peruuttaa matka vähäisen osanottajamäärän takia. Peruutus on mahdollinen vain, mikäli esitteessä tai sopimusehdoissa on mainittu matkan toteuttamisen riippuvan osanottajamäärästä. Myös peruuttamisajankohta on mainittava esitteessä tai sopimusehdoissa. Peruutetun matkan tilalle matkustaja voi vaatia uuden samanhintaisen vastaavan matkan, paitsi jos matkanjärjestäjälle aiheutuisi kohtuuttomasti kustannuksia tai kohtuutonta haittaa vastaavan matkan järjestämisestä. Osanottajamäärästä riippumattoman matkan voi peruuttaa vain, mikäli matkaa ei voida toteuttaa vaarantamatta matkustajan henkeä tai terveyttä (mm. sota- toimia, luonnonmullistuksia tai lakkoja). Mikäli matka peruutetaan, matkanjärjestäjän on viipymättä palautettava matkustajan maksusuoritukset. (Valmismatkalaki 28.11.1994/1079, 11 – 13 §.)

Matkanjärjestäjä voi sopimusehdoissa varata itselleen oikeuden korottaa matkan hintaa, mutta korotus saa perustua vain hintaan ja kustannuksiin vaikuttavien verojen (ja muiden julkisten maksujen) muutoksiin, valuuttakurssien muutoksiin tai kuljetuskustannusten muutoksiin (vain jos matkanjärjestäjä ei ole voinut vaikuttaa hintaan sopimusta päätettäessä). Hinnan korotuksen täytyy vastata kustannusten nousua, ja matkustajia täytyy tiedottaa niin pian kuin mahdollista. Matkanjärjestäjän täytyy myös alentaa matkan hintaa vastaavin perustein. (Valmismatkalaki 28.11.1994/1079, 14 §.)

Matkustajan oikeus peruuttaa sopimus

Myös matkustajalla on oikeus peruuttaa sopimus ennen matkaa seuraavista syistä:

1. jos matkaa ei voida toteuttaa matkakohteessa tai sen läheisyydessä ilmenneiden sotatoimien, luonnonmullistuksen, lakon tai muun vastaavan tilanteen takia hänen henkeään tai terveyttään vaarantamatta
2. jos matkanjärjestäjä on korottanut matkan hintaa tai tehnyt sopimusehdon perusteella muita olennaisia muutoksia
3. jos matkustaja ei pääse matkalle häntä kohdanneen odottamattoman ja vakavan tapahtuman takia, jonka vuoksi sopimuksen peruuttamiselle on sen vuoksi painava syy (syytä voidaan sopimusehdoissa rajoittaa, jos matkaa ei saada myytyä matkan yksilöllisyyden tai erityisluonteen vuoksi ja kustannukset jäisivät pääosin matkanjärjestäjän kannettaviksi)
4. jos matkustajalla on painava syy olettaa matkanjärjestäjän suorituksessa ilmenevän olennainen virhe

(Valmismatkalaki 28.11.1994/1079, 15 ja 21 §.)

Matkanjärjestäjän avustamisvelvollisuus ja virheellinen suoritus

Matkanjärjestäjällä on avustamisvelvollisuus, mikäli matkustaja sairastuu tai joutuu onnettomuuden tai rikoksen uhriksi. Tällöin matkanjärjestäjän on avustettava sairaanhoidon tai ennenaikaisen paluukuljetuksen järjestämisessä sekä myös rikoksen tai vahingon selvittelyssä ja muissa tarpeellisissa toimenpiteissä. Mikäli matkanjärjestäjä laiminlyö avustamisvelvollisuuttaan, matkanjärjestäjän suorituksen katsotaan olevan virheellinen. Matkustajalle ilmoitettavien matkan tietojen puutteellisuus saat-

taa vaikuttaa matkustajan päätökseen, joten sekin katsotaan virheelliseksi suoritukseksi. Jos matkan palvelut ja järjestelyt eivät vastaa sitä, mitä on sovittu, myös tällöin matkanjärjestäjän suorituksessa on virhe. Matkustajan on ilmoitettava virheestä matkanjärjestäjälle kohtuullisessa ajassa virheen havaitsemisesta tai siitä hetkestä kun hänen olisi pitänyt havaita virhe. Ilmoituksen voi tehdä myös matkanjärjestäjän alihankkijalle, jonka suorituksessa virhe ilmenee jos matkakohteessa ei ole matkanjärjestäjän edustajaa. Tällöin matkanjärjestäjän on viivytyksettä korjattava virhe omalla kustannuksella, paitsi jos se aiheuttaisi kohtuutonta haittaa tai kohtuuttomia kustannuksia. (Valmismatkalaki 28.11.1994/1079, 16 - 19 §.)

Jos matkanjärjestäjä ei korjaa virhettä viivytyksettä tai jos virhe ei ole korjattavissa, matkustaja on oikeutettu merkitystä vastaavaan hinnanalennukseen. Jos matkustaja ei ilmoita virheestä kohtuullisessa ajassa, hän ei voi myöhemmin vedota virheeseen. Jos matka osoittautui niin virheelliseksi, että matka ei vastaa sille alun perin asetettua tarkoitusta, matkustajalla on oikeus purkaa sopimus matkan aikana. Tällöin matkanjärjestäjän on omalla kustannuksella järjestettävä matkustajan paluukuljetus alun perin sovittua vastaavalla kuljetusvälineellä sovitulle paikkakunnalle. Matkanjärjestäjän on korvattava matkustajalle virheellisestä suorituksesta aiheutuneet henkilö-, esine- ja varallisuusvahingot. (Valmismatkalaki 28.11.1994/1079, 20 - 23 §.)

2.4 Matkanjärjestäjän vakuus

Valmismatka saatetaan maksaa jopa kuukausia ennen matkaa. Tästä syystä johtuen on luotu järjestelmä, joka turvaa kuluttajalle matkasta etukäteen maksetut suoritukset silloin, kun matka ei toteudu esimerkiksi matkatoimiston konkurssin vuoksi. Sen vuoksi matkanjärjestäjien ja ulkomaisten matkanjärjestäjien välittäjien on annettavat vakuus Kuluttajavirastolle. (Kuluttajaviraston www-sivut 2008a.)

Valmismatka voi olla:

- loma-, virkistys-, elämysmatka
- lyhyt kaupunki- tai risteilyloma, purjehdusloma tai -kurssi
- harrastus-, kulttuuri-, liikunta- tai näyttelytoimintaan liittyvä matka (tai kurssi) sekä osanottajille että katsojille

(Kuluttajaviraston www-sivut 2008b.)

Matkanjärjestäjäksi ilmoittautuvan tulee ilmoittaa kaikki ne valmismatkat, joissa hakija on matkanjärjestäjänä, siis myös asiakkaan tai asiakasryhmän pyynnöstä räätälöivät matkat sekä valmismatkan ostoon tarkoitettut lahjakortit. **Yhteisön ilmoittautuminen valmismatkaliikerekisteriin** vaatii kopion rekisteröintimaksukuitista (422 €), kaupparekisteriotteen (ei saa olla kuukautta vanhempi) sekä yhtiöjärjestyksen. Lisäksi tarvitaan erinäisiä Kuluttajaviraston lomakkeita:

- Lomake 1: Yhteisön tai säätiön ilmoittautuminen valmismatkarekisteriin
- Lomake 2: Ilmoitus sivutoimipaikoista
- Lomake 3: Matkanjärjestäjän valmismatkatuotanto (arvio 12 kk)
- Lomake 4: Linja-auto-, juna- ja laivamatkat, valmismatkatuotannon arvio (jokaisesta suunnitellusta valmismatkasta voidaan täyttää oma lomake), liitteeksi esite, mikäli sellainen on
- Lomake 5: Lentomatkat, valmismatkatuotannon arvio
- Lomake 6: Matkanjärjestäjän myynti-/ennakkomaksutiedot tulevalle vuodelle, arvio
- Lomake 7: Tilauslentoapaikat, arvio

(Kuluttajaviraston www-sivut 2008c.)

Kaikkien Suomessa toimivien matkanjärjestäjien pitää löytyä Kuluttajaviraston valmismatkaliikerekisteristä. Vastuuta ei voi siirtää valmismatkan kokoamiseen tarvittaville alihankkijoille, kuten esimerkiksi kuljetusyhtiölle, majoitusliikkeelle tai toiselle matkatoimistolle, vaan matkanjärjestäjän tulee vastata aina koko sopimuksen mukaisesta valmismatkapaketista. Matkanjärjestäjä on itse vastuussa vakuutensa riittävydestä ja voimassaolosta. Vakuuden tulee turvata:

- yritysasiakkaiden ja kuluttajien paluukuljetus
- yritysasiakkaiden ja kuluttajien majoitus matkakohteessa paluukuljetukseen asti
- matkan peruuntuessa ennakkomaksu tai matkan keskeytyessä matkan osaa vastaava osa kuluttajille (yritysasiakkaille ei korvata ennakkomaksuja eikä makseta korvausta keskeytyneestä matkasta)

Mikäli matka maksetaan kuitenkin aina matkan jälkeen, Kuluttajavirasto voi vapauttaa matkanjärjestäjän vakuuden asettamisesta. (Kuluttajaviraston www-sivut 2008d.)

Kauppa- ja teollisuusministeriö on asetuksella säätänyt Kuluttajaviraston julkisoikeudelliset suoritteet, joista Kuluttajavirasto perii maksun. Maksuja ovat mm.:

1. valmismatkaliikkeen harjoittajan rekisteröintiä koskeva päätös 422 euroa
2. valmismatkakasteriin rekisteröityjen vuotuiset valvontamaksut:
  - I. vakuusluokka I (vakuus alle 30 000 euroa) 194 €/ vuosi
  - II. vakuusluokka II (vakuus 30 000 € < 170 000 €) 313 €/ vuosi
  - III. vakuusluokka III (vakuus 170 000 € < 1 000 000 €) 603 €/ vuosi
  - IV. vakuusluokka IV (vakuus 1 000 000 € >) 757 €/ vuosi
  - V. vakuusluokka V (vakuudesta vapautetut) 152 €/ vuosi
  - VI. vakuusluokka VI (välittäjät) 130 €/ vuosi

Hakemuksesta tehdyt päätökset ovat maksullisia myös silloin, kun hakemus hylätään. Maksut eivät sisällä laskutuksesta aiheutuvia kustannuksia, jotka peritään erikseen. (Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus Kuluttajaviraston maksullisista suoritteista 1340/2006. Liite Maksutaulukko.)

Vakuuden määrä saadaan laskemalla yhteen ennakkomaksu-, keskeytymis- / majoitus- ja paluukuljetusvakuudet. Ennakkomaksuvakuus lasketaan jokaisen valmismatkaliikkeen vakuuteen. Keskeytymis- ja majoitusvakuus voidaan laskea vain halutesa, sillä majoituskorvausta maksetaan vain silloin, kun asiakkaan matkasta tulee soveltua pitempi. Paluukuljetusvakuus lasketaan vakuuteen ainoastaan lentokuljetuksista. Laskentaperusteena käytettävät luvut ilmoitetaan aina bruttomääräisinä. (Kuluttajaviraston www-sivut 2008e; Kuluttajaviraston www-sivut 2008f.)

Ennakkomaksuvakuuden määrä on normaalisti ajankohdalta, jolloin matkanjärjestäjällä on eniten ennakkomaksuja. Selkeät ja pysyvät kausivaihtelut voidaan huomioida niin, että määritellään perusvakuus sekä yhden tai kahden huippukauden korkeampi vakuus. Tämän edellytyksenä on kuitenkin ohjeiden mukainen raportointi Kuluttajavirastolle. Vakuuskauden minimipituus on kolme kuukautta ja se alkaa joko kuukauden alusta tai sen puolivälistä.

Ennakkomaksuvakuus: $c \text{ €} + b \% \times (c \text{ €} / a \%) \times 20 \%$

a = matkanjärjestäjän myyntiosuus %

b = välittäjien myyntiosuus %

c = matkanjärjestäjän ennakkomaksu (€) = a %

(välittäjän ennakkomaksut €= b % x (c €/ a %))

Matkanvälittäjille maksetut ennakkomaksut lisäävät matkanjärjestäjän vakuutta. Tämä vakuusosa koskee välittäjien keräämiä, matkanjärjestäjälle jo tilitettyjä ennakkomaksuja, jotka eivät vielä näy matkanjärjestäjän kirjanpidossa. Ennakkomaksut kirjataan myynniksi matkan alkamista seuraavana päivänä, siihen asti ne kirjataan velaksi. (Kuluttajaviraston www-sivut 2008g.)

Keskeytymis- ja majoitusvakuuden laskennassa käytetään sen kuukauden bruttomyyntiä, jolloin myynti on euromääräisesti suurin. Vakuus lasketaan seuraavin prosentein:

- myynti yrityksille 2 %
  - valmismatkat enintään 5 vrk 5 %
  - valmismatkat yli 5 - 14 vrk 12%
  - valmismatkat yli 14 vrk 100 x matkavuorokaudet / (2 x 30 vrk).
- Ei kuitenkaan yli 100 %. Prosenttiluku lasketaan matkanjärjestäjän ilmoittaman matkojen keskimääräisen keston mukaan. Valmismatkan oletetaan keskeytyvän matkan puolivälissä, joten matkavuorokaudet jaetaan ensinkahdella.

(Kuluttajaviraston www-sivut 2008f.)

Paluukuljetusvakuus tarvitaan vain, jos valmismatkan osana oleva lentolippu ei ole vaihtokelpoinen. Vakuus lasketaan kuukausittaisen matkustajamäärän, lentoajan ja matkan keston perusteella, ja vakuus määräytyy sen kuukauden mukaan, jolloin paluukuljetustarve on suurin. (Kuluttajaviraston www-sivut 2008h.)

Valmismatkaliikkeen harjoittajan on itse viipymättä ilmoitettava Kuluttajavirastolle toiminnan laadun ja laajuuden muutoksesta, jos muutos vaikuttaa vakuuden suuruuteen. Kuluttajavirasto kehottaa kuitenkin kaksi viikkoa ennen vakuuden vanhentumista tai korkeamman vakuuskauden alkua yritystä kirjallisesti joko uusimaan vakuuden tai toimittamaan kauden vaatiman korkeamman vakuuden. Valmismatkaliikerekisteriin rekisteröityneiden matkanjärjestäjien toiminnan valvontaa varten yrityksen on toimitettava yksi tai kaksi kertaa vuodessa tarpeelliset valvontatiedot (riippuen vakuusluokasta) Kuluttajavirastoon. Ellei yritys määräpäivään mennessä toimi

kehotuksen mukaisesti Kuluttajavirasto kieltää yritystä jatkamasta sellaista toimintaa, johon vaaditaan vakuus. Lisäksi Kuluttajavirasto ilmoittaa viraston Internet-sivuilla olevassa julkisessa valmismatkaliikerekisterissä vanhentuneesta tai riittämättömästä vakuudesta. (Kuluttajaviraston www-sivut 2008d.)

Liiketoiminnan tai sen osan lopettamisesta on ilmoitettava Kuluttajavirastolle kirjallisesti mahdollisimman pian. Vakuuden palauttamiseksi on palautettava rekisteröintitodistus sekä tilintarkastajan (KHT tai HTM) lausunto siitä, että yrityksen matkanjärjestäjätoiminnan valmismatkoista ei ole kuluttajien maksamia ennakkomaksuja. Mikäli tällaista vahvistusta ei toimiteta, Kuluttajavirasto palauttaa vakuuden aikaisintaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun ilmoitus toiminnan lopettamisesta on saapunut Kuluttajavirastolle. (Kuluttajaviraston www-sivut 2008j.)

2.5 Arvonlisäverotus henkilökuljetuspalvelussa

Arvonlisäverodirektiivissä verovelvollisella tarkoitetaan jokaista, joka itsenäisesti missä tahansa harjoittaa liiketoimintaa, riippumatta tämän toiminnan tarkoituksesta tai tuloksesta. Sanonta ”itsenäisesti” sulkee verotuksen ulkopuolelle työntekijät. Arvonlisäverolaki sen sijaan määrittää sen, että arvonlisäverotuksessa verollisen palvelun myyjä on pääsääntöisesti velvollinen suorittamaan veron valtiolle. (Kallio, Nielsen, Ojala, Saukko & Säaskilahti 2007, 38–39.)

Henkilökuljetuspalvelun ja siten myös tilausliikenteen arvonlisäverollisuus riippuu pelkästään myyntimaasta, ja se ratkaistaan ainoastaan AVL 66§:n perusteella: henkilökuljetuspalvelu katsotaan myydyksi Suomessa, jos kuljetuspalvelu suoritetaan yksinomaan Suomen ja Ahvenanmaan rajojen sisäpuolella. Tällöin arvonlisäverokantana käytetään 8 prosenttia. Suorakuljetusta Suomesta ulkomaille tai ulkomailta Suomeen ei sen sijaan veroteta Suomessa. (Kallio ym. 2007, 290.)

Suorakuljetuksella ulkomaille tarkoitetaan saman kuljetusliikkeen myymää henkilökuljetuspalvelua kuljetussopimuksen viimeiseltä Suomessa sijaitsevalta lähtöpaikkakunnalta ulkomaille. Henkilökuljetuksissa lähtöpaikka ja määräpaikka määräytyvät pääsääntöisesti matkalippuun tehtyjen merkintöjen perusteella. Verottomaksi oikeuskäytännössä on katsottu henkilökuljetus ulkomailta Suomeen suoraan ensimmäiselle

yöpymispaikalle ja Suomesta suoraan viimeiseltä yöpymispaikalta ulkomaille (KHO 11.1.1996 T 142, ATK). (Kallio ym. 2007, 290–291.)

Henkilökuljetuspalvelun myyjän suorittaman henkilökuljetuspalvelun arvonlisäverokohtelu määräytyy itsenäisesti. Jos Suomen sisäisen henkilökuljetuspalvelun liityntäkuljetusosuuden suorittaa toinen kuljetuspalveluyritys, ko. yrityksen on suoritettava henkilökuljetuspalvelusta veroa, vaikka päämiehen kannalta kuljetus voi olla osa päämiehen asiakkailleen myymää arvonlisäverotonta suorakuljetusta. Esimerkiksi kuluttajalle kuljetus Turusta Pärnuun on kokonaan verotonta, mutta jos henkilökuljetuspalvelun myyjäyritys kuljettaa kuluttajan Turusta Helsinkiin ja ostaa Tallinnasta kuljetuksen Pärnuun, on henkilökuljetuspalvelun myyjäyritys velvollinen suorittamaan arvonlisäveroa Suomen puolella tapahtuvasta kuljetuksesta. (Kallio ym. 2007, 291.)

2.6 Arvonlisäverotus matkatoimistopalveluissa

Matkailualan arvonlisäverotus on monista syistä todettu erittäin monimutkaiseksi: matkapaketin palvelut ovat usein useamman kuin yhden valtion alueella, matkapaketit koostuvat usein useamman verokannan palveluista ja paketti voi koostua sekä myyjän itse tuottamista palveluista että osittain alihankintapalveluista. Alaan kohdistuvaa arvonlisäverotusta on pyritty helpottamaan kuudennen arvonlisäverodirektiivin säännöksillä. Direktiivin mukaan elinkeinoharjoittajan, joka myy matkustajalle luovutettavia matkapakettikokonaisuuksia, on sovellettava tähän kokonaisuuteen liittyvien alihankintapalvelujen myyntiin marginaaliverotusmenettelyä eli veroa maksetaan lain mukaan lasketusta myyntikatteesta. (Kallio ym. 2007, 403.)

Arvonlisäverodirektiiviä soveltavat lähtökohtaisesti kaikki yhteisön jäsenvaltiot. Koska yhteisömaiden arvonlisäverotus perustuu pakottavaan yhteisölainsäädäntöön, on jokaisen jäsenmaan tullut saattaa kansallisesti voimaan EU:n neuvoston säätämien direktiivien asettamien tavoitteiden mukainen arvonlisäverojärjestelmä. Vaikka järjestelmä perustuu useampaan direktiiviin, tärkein on ns. arvonlisäverodirektiivi (Kuudes neuvoston direktiivi jäsenvaltioiden liikevaihtoveron yhdenmukaistamisesta - yhteinen arvonlisäverojärjestelmä: yhdenmukainen määräytymisperuste (77/388/ETY), annettu 17.5.1977). (Hämäläinen 2004, 13.)

Jäsenmaat ovat kuitenkin voineet sopia yhteisöön liittyessään joidenkin alueidensa jättämisestä yhteisön ulkopuolelle (kuten esimerkiksi Espanjan Kanarian saaret ja Ahvenanmaa). Arvonlisäverojärjestelmä voi kuitenkin tulla sovellettavaksi näiden yhteisön ulkopuolelle jätettyjen alueiden ja sen maan välille, johon alue kuuluu. Muille yhteisön maille ulkopuolelle rajatut alueet ovat samassa asemassa kuin yhteisön ulkopuoliset maat, mutta nämä alueet voivat kuitenkin kuulua kansalliseen arvonlisäverojärjestelmään kokonaan tai osittain. Esimerkkinä Ahvenanmaa, joka ei kuulu yhteisön arvonlisäverojärjestelmän piiriin. Ahvenanmaa on kuitenkin osa Suomea, joten Suomen verotuksellinen itsemääräämisoikeus koskee myös Ahvenanmaata. Arvonlisäverolaisissa on Ahvenanmaa säädetty lain soveltamisalan piiriin, mutta tietyiltä osin Ahvenanmaa rinnastetaan silti yhteisön ulkopuolisiin maihin. Esimerkiksi tavarakauppaan sovelletaan poikkeussääntöjen nojalla vientikaupan säännöksiä, mutta palvelukauppaan sovelletaan yleensä arvonlisäverolainsäädäntöä. (Hämäläinen 2004, 13–14.)

Verotusoikeuden syntyminen

Direktiivi rajaa jäsenvaltioiden oikeutta kansallisesti määrittellä, milloin valtiolle syntyy verotusoikeus. Verotusoikeuden edellytyksenä on, että maassa tapahtunut toiminta ei ole vapautettu verosta ja että toimintaa harjoitetaan liiketoiminnan muodossa. Suomessa verotusoikeuden laajuus perustuu ns. myyntimaasäännöksiin. Pääsäännön (AVL 64§) mukaan palvelun myynnin verotusmaa määräytyy myyjän sijoittautumismaahan, eli maahan, jossa myyjällä on kiinteä toimipaikka. Kiinteällä toimipaikalla tarkoitetaan pysyvää liikepaikkaa, josta liiketoimintaa harjoitetaan osaksi tai kokonaan. Tämä edellyttää, että yrityksellä on tässä toimipaikassa tarvittavat tekniset ja henkilölliset resurssit liiketoiminnan harjoittamiseen. Mikäli luovutus ei tapahdu missään maassa sijaitsevasta kiinteästä toimipaikasta, vero suoritetaan maahan, jossa myyjällä on kotipaikka. Jos myyjällä on useassa maassa kiinteitä toimipaikkoja, sivuliikkeen on yleensä katsottu muodostavan yhtiölle kiinteän toimipaikan, mikäli toimipaikasta löytyy liiketoiminnan harjoittamiseen vaadittavat resurssit. (Hämäläinen 2004, 14, 26.)

Matkailualalla myyntimaa määräytyy pääsäännön mukaan esimerkiksi silloin kun kyse on seuraavien palveluiden myynnistä:

- liikunnan mahdollistavat palvelut
- opas- ja tarjoilupalvelut
- päällyysvaatteiden säilytyspalvelut
- vaatteiden silytys- ja pesulapalvelut
- matkatoimistopalvelut

Esimerkiksi matkatoimistopalvelu, jonka myyjällä on kiinteä toimipaikka Suomessa, katsotaan pääsäännön mukaan myydyksi Suomessa, vaikka palvelun suoritusmaa olisi jokin muu maa kuin Suomi. Tällöin suoritetaan vero myynnistä Suomeen. Jos myyjällä on palvelujen luovutusmaassakin kiinteä toimipaikka, palvelun ei katsota myydyksi Suomessa. Arvonlisäverolaissa on kuitenkin useita poikkeuksia verotuskohteluun vaikuttavaan pääsääntöön, joista tärkein lienee omissa nimissä tapahtuvaa matkapaketteihin sisältyvien alihankintapalvelujen myyntiä koskevat poikkeukset (mm. henkilökuljetukset, kulttuuri- ja viihdetilaisuudet, välityspalvelut, koulutuspalvelut, majoituspalvelut). Jos matkapakettiin kuuluvat palvelut luovutetaan matkustajalle yhteisön alueella, myynnistä suoritetaan vero Suomeen. (Hämäläinen 2004, 27.)

Matkanjärjestäjä arvonlisäverolaissa

Matkanjärjestäjäkäsite on Mika Kallion mukaan Suomessa jossain määrin täsmentymätön. Tämä johtuu siitä, että valmismatka on jätetty arvonlisäverolaissa ja sen valmisteluaineistossa määrittelemättä. Apua on haettu valmismatkalainsäädännössä käytetyissä käsitteistä, joiden mukaan valmismatkaksi voidaan katsoa seuraavat kokonaisuudet, joiden arviointi on tehtävä tapauskohtaisesti:

- kuljetus- ja majoituspalvelut
- kuljetus- tai majoituspalvelu ja joku muu olennainen matkailupalvelu

Valmismatkalain mukaiset matkanjärjestäjät merkitään kuluttajaviraston pitämään valmismatkaliikerekisteriin, kuten aikaisemmin on käsitelty. Vaikka arvonlisäverolaki määrittelee matkanjärjestäjäkäsitteen valmismatkalainsäädännön avulla, eivät nämä lakien mukaiset käsitteet vastaa täysin toisiaan. Siksi arvonlisäverolain 80§:ssä tarkoitetun marginaaliverotusmenettelyn piiriin kuuluvia elinkeinoharjoittajia ei voi

määritellä sen perusteella, onko nämä merkitty kuluttajaviraston pitämään valmismatkaliikerekisteriin. (Kallio ym. 2007, 403–404.)

Arvonlisäverolain (30.12.1993/1501) 80. pykälän mukaan matkanjärjestäjä myy yhden palvelun, matkatoimistopalvelun, kun matkanjärjestäjä myy omissa nimissään muilta elinkeinoharjoittajilta välittömästi matkustajan hyväksi ostamia palveluja ja tavaroita. Matkanjärjestäjäksi katsotaan myös sellainen elinkeinoharjoittaja, joka myy omaan lukuunsa toisen järjestämiä valmismatkoja eli tapahtuu kaksi matkatoimistopalvelun myyntiä. Tällöin matkanjärjestäjä saa vähentää matkatoimistopalvelun myynnistä suoritettavan veron perusteesta 82 % muilta elinkeinoharjoittajilta välittömästi matkustajan hyväksi hankittujen palvelujen ja tavaroiden verollisista osuuksista. Tällöin suoritettava vero on 22 % veron perusteesta, vaikka ostetut palvelut ja tavarat olisivat verottomia tai alennetun verokannan mukaisia.

Mikäli elinkeinoharjoittaja ei myy lainkaan edellä kuvattuja valmismatkoja, eikä siten ole valmismatkalainsäädännössä tarkoitettu rekisteröitymisvelvollinen matkanjärjestäjä, hänen myymiensä matkailupalveluihin ei voi soveltaa marginaaliverotusta. Tällöin matkailupalvelut verotetaan arvonlisäverolain yleisten säännösten mukaan. Matkanjärjestäjän itsensä tuottamat palvelut eivät kuulu marginaaliverotuksen piiriin, vaan ainoastaan toisilta elinkeinoharjoittajilta ostamien tavaroiden ja palveluiden edelleen myyntiin. Mikäli elinkeinoharjoittaja on jo ennestään luokiteltu matkanjärjestäjäksi, sovelletaan marginaaliverotusmenettelyä kaikkiin palveluihin, jotka matkanjärjestäjä ostaa matkustajan hyväksi edelleen luovutettavaksi. Eli marginaaliverotusta sovelletaan myös matkanjärjestäjän yksittäisten palvelujen (esim. yksittäisiin majoitus- tai kuljetuspalveluihin) omissa nimissään tapahtuviin edelleen myynteihin, vaikka muun kuin matkanjärjestäjän myymänä kysymys ei olisikaan matkatoimistopalvelusta. (Anttila, Jokinen, Nieminen & Äärilä 2009; Kallio ym. 2007, 406)

Marginaalivero suoritetaan vain koti- ja yhteisömaassa matkustajalle alihankintana luovutettavista matkapakettiluonaisuuteen sisältyvistä tavaroista ja palveluista. Matkatoimistopalvelun myyntimaa määräytyy palveluiden yleisen myyntimaasäännöksen mukaan eli vero suoritetaan Suomeen, mikäli matkustajalle Suomessa tai toisessa yhteisömaassa luovutettava palvelu myydään myyjän Suomessa sijaitsevasta kiinteästä toimipaikasta. Yhteisön ulkopuolella matkustajalle luovutettavista alihan-

kintapalvelujen myynnistä ei kuitenkaan suoriteta veroa Suomessa. (Kallio ym. 2007, 406.)

Laskuerittely

Verovelvollisen myyjän on annettava palvelun ostajalle myynnistä tosite, jonka perusteella verovelvollinen ostaja voi vähentää laskuun merkityn marginaaliveron tai arvonlisäveron. Kyseisen vähennyksen voi tehdä, mikäli palvelu on hankittu ostajan liiketoimintaan. Tositteeseen on merkittävä palvelun veroton myyntihinta ja myynnistä suoritettavan veron määrä eri verokantojen osalta. Myyntierittelyssä on palvelun yhteydessä viitattava lakipykälään, jonka mukaan palvelu verotetaan. Matkanjärjestäjä joutuu erittelemään laskussa marginaaliverotetut ja normaalilla arvonlisäveromenettelyllä verotetut osuudet, joten matkanjärjestäjä joutuu paljastamaan lähes koko kustannusrakenteensa. Laskussa täytyy eritellä Suomessa ja yhteisön alueella toteutuvan matkatoimistopalvelun verollinen ja veroton osuus. Myös yhteisön ulkopuolelle suuntautuva matkatoimistopalvelu on eriteltävä laskussa. (Hämäläinen 2004, 121.)

Esimerkki: Matkanjärjestäjä kokoaa ryhmälle matkapaketin Oulusta Imatraan, jossa yövytään ja sieltä edelleen Pietariin. Pietarissa yöpymisen jälkeen ryhmä palaa suoraan Ouluun. Kuljetukset ja viisuminhankinta ovat matkanjärjestäjän omia palveluita. Muut palvelut ovat alihankkijoilta. Bussikuljetukset jaetaan verolliseen Suomessa ajettavaan osuuteen ja Suomessa ja Venäjällä ajettaviin verottomiin ulkomaan suora-kuljetusosuuksiin. Esimerkkimatkasta laskelma:

Alihankinnat:

Marginaaliverotettavat palvelut (yhteisömaassa)

Majoitus Imatralla, 1 yö (verollisena)	860,00
Yhteensä	860,00 *
Kate (20 %) verottomana ¹	215,00
Alihankinnat ja veroton kate	1075,00
Katteen ALV 22 %	47,30
Verollinen myyntihinta	1122,30

Suomen verotuksen ulkopuolelle jäävät palvelut (yhteisön ulkopuolinen)

Majoitus Pietarissa	1350,00
Yhteensä	1350,00
Kate (20 %) ¹	337,50

Alihankinnat ja kate (=veroton myyntihinta)	1687,50
<u>Omat palvelut</u>	
Bussikuljetus Oulu - Imatra, ALV 8%	550,00
Bussikuljetukset Imatra-Pietari-Oulu, ALV 0 %	1200,00
Venäjän konsulaatin viisumimaksut	500,00
Viisuminhankintapalvelu, ALV 22%	174,00
Yhteensä	2424,00

Paketin myyntihinta muodostuu seuraavasti:

Marginaaliverotettavat palvelut	1122,30
Suomen verotuksen ulkopuolelle jäävät palvelut	1687,50
Omat palvelut	2424,00
	<u>5233,80</u>

VEROTUS

Marginaaliverolaskelma:

Verollinen myyntihinta	1122,30
./ Laskennallinen vähennys 22/122	202,38
Myynnistä suoritettavan veron peruste	919,92
./ 82 %:n laskennallinen vähennys alihankinnoista *	705,20
Veron peruste	214,72
Tilitettävä vero ALV 22%	47,24

Normaali arvonlisävero:

	Hinta sis. alv	Alviton	Alv
Bussikuljetus Oulu-Imatra, ALV 8%	550,00	509,26	40,74
Viisumihankintapalvelu, ALV 22%	174,00	142,62	31,38

¹ Yleinen katteen laskemistapa:

$$\begin{aligned} \text{tavoiteltu nettokate 20\% alihankintojen päälle} &= \frac{100 \times \text{alihankinnat}}{80} \\ &= 1,25 \times \text{alihankinnat} \end{aligned}$$

Esimerkki laskusta, jossa matkanjärjestäjä suorittaa itse kuljetuksen:

Matkatoimisto ABC			
Matkatoimistonkatu 7			
55580 Matkatoimisto			
Ostaja Oy		Pvm	5.11.2009
Ostajankatu 15		Laskunro	1500020
78912 Ostaja		Eräpv	19.11.2009
<hr/>			
Bussimatka Imatran kautta Pietariin 20.-23.11.2009 / Hot. St. Pietari, 38 henkeä			
Kuljetukset, ALV 8%			550,00
Kuljetukset, ALV 0%			1200,00
Konsulaatin viisumimaksut, viranomaismaksu			500,00
Viisuminhankinta, ALV 22%			174,00
Matkatoimistopalvelu, AVL 80§, ALV 22%			261,96
Matkatoimistopalvelu, AVL 80§, veroton			860,34
Matkatoimistopalvelu AVL 71 §, 9 kohta, ALV 0%			1687,50
			<hr/>
			5233,80
Veroerittely	ALV %	Veron peruste	Vero
	8	509,26	40,74
	22	357,34	78,62
<hr/>			
Y-tunnus 1234567-8, Kotipaikka Matkatoimisto, Pankki: Pankkiiri 123-547			
VAT.ID FI12345678, Puh. +358-500-123 456			

Kuluttajalle ei tarvitse antaa eriteltyä tositetta, sillä kuluttajalla ei ole veron vähennysoikeutta. Laskusta kuitenkin täytyy käydä ilmi marginaaliverotuskohtelu.

3 TILAUSLIIKENNE JA MATKANJÄRJESTÄJÄ EU-MAISSA

3.1 Euroopan yhteisölupa

Kansainväliseen bussiliikenteeseen tarvitaan erilaisia lupia ja asiakirjoja. Kun liikutaan EU-maissa ja Norjassa, pitää liikennöitsijällä olla voimassa oleva yhteisölupa. Yhteisölupaa voidaan hakea samalla lomakkeella kuin joukkoliikennelupaakin, ja sen myöntää hakijan kotipaikan mukainen lääninhallitus. Pelkkää yhteisölupaa haettaessa liitteiksi on vaadittu holhoustodistus ja jäljennös joukkoliikenneluvasta. Lääninhallituksen uudistuneen hakemuksien sähköisen käsittelyn vuoksi pelkän yhteisöluvan hakemiseen ei tarvita enää ollenkaan liitteitä, sillä lääninhallitus hakee tarvittavat liitteet itse suoraikäyttöyhteyden välityksellä. Yhteisölupa myönnetään joukkoliikenneluvan haltijalle, joka säilyttää alkuperäiskappaleen esim. toimistossa. Haltija voi hakea tarvitsemansa määrän yhteisöluvan jäljennöksiä enintään niin monelle autolle kuin joukkoliikennelupa edellyttää. Jäljennös on pidettävä jokaisessa kansainvälisessä liikenteessä käytettävässä linja-autossa. Yhteisölupa ja luvan uudistaminen maksaa 210 euroa ja jäljennös maksaa 48 euroa. (Lääninhallitukset 2008.)

Tilausbussimatkojen kuljetusasiakirjat, valvonta-asiakirjat ja Venäjän liikenteen ns. noutoluvan jakaa Ajoneuvohallintokeskus eli AKE. Noutolupaa eli epäsäännöllisen matkustajaliikenteen lupaa Venäjän liikenteessä tarvitaan noudettaessa matkustajia Venäjältä tyhjällä bussilla tai matkustajien vaihtuessa matkan aikana. EU-asiakirjaa tarvitaan jäsenvaltioiden välillä harjoitettavaa satunnaisliikennettä varten ja kabo-
taasiliikennettä (tilapäiset maantiekuljetukset toisen valtion rajojen sisällä) varten. (Ajoneuvokeskuksen www-sivut 2008.)

EU-asiakirjan kuljetuskirjavihossa on 25 matkaan oikeuttavat asiapaperit kaksoiskappaleena, ja matkan aikana autossa täytyy olla ko. matkaan oikeuttavat paperit. Jokainen kuljetuskirjavihko on numeroitu, ja lisäksi matkustajien kuljetuskirjat on numeroitava juoksevasti yhdestä kahteenkymmeneenviiteen. Kuljetuskirjavihko annetaan yrityksen nimissä, joten sitä ei voi siirtää kolmannelle osapuolelle. Yhteisömaiden on kirjattava kuljetuskirjat tietokoneelle käsittelyä varten. Kuljettajan on täy-

tettävä kuljetuskirja ennen jokaista matkaa kahtena kappaleena. Alkuperäiskappale on pidettävä ajoneuvossa koko matkan ajan, ja jäljennöstä säilytetään yrityksen päätoimipaikassa. Valvonta-asiakirja on esitettävä tarkastusviranomaiselle vaadittaessa. Kansainvälisten kuljetuslupien hinta on 23 euroa. (Komission asetus (EY) N:o 2121/98, I luku 1 artikla 3. kohta, 2 artikla 1.-3. kohta, 6 artikla.)

3.2 EU-maat

3.2.1 Arvonlisäverotus

Yhteisön alueella arvonlisäverotuksessa tavaramalla tarkoitetaan aineellisia esineitä, niin irtaimia kuin kiinteitä, sekä energiahyödykkeitä. Palvelun käsite kattaa kaiken sen, mitä ei pidetä tavarana. Käytännössä tavaroiden ja palveluiden käsitteisiin liittyy kuitenkin hankalia rajanvetotilanteita. Asiakkaalle myytävä kokonaisuus voi muodostua useista tavaroista ja palveluista. Tällöin on arvioitava, sisältyykö liiketoimeen sekä myyjän että ostajan näkökulmasta tarkasteltuna yksi vai useampi pääasiallinen suorite. Kunkin pääsuoritteen (tavarana tai palveluna) arvonlisävero-kohtelu määräytyy itsenäisesti. (Pasanen 2005, 374)

Kullakin valtiolla on verotusoikeus vain alueellaan tapahtuviin liiketoimiin. Esimerkiksi Suomen arvonlisäverolakia sovelletaan vain niihin myynteihin, jotka tapahtuvat arvonlisäverotuksen näkökulmasta Suomessa. Ns. yleissääntöä sovelletaan esimerkiksi tarjoilupalvelujen, matkatoimistopalvelujen, kauneudenhoitopalvelujen, kampanjo- ja parturipalvelujen, eläinlääkäripalvelujen sekä pesulapalvelujen myyntiin. Matkailualalle myyntimaasäännökset ovat erittäin tärkeitä, sillä niiden perusteella määräytyy matkailualalla toimivan yrittäjän oman tuotannon myynnin verotusmaa, alihankintapalvelujen omissa nimissä tapahtuvan myynnin verotusmaa, sekä välitysmyyntin verokanta. Lisäksi on otettava huomioon myös määränpääperiaate, jonka mukaan vero tulee maksaa siinä maassa, jossa hyödykkeiden kulutus tapahtuu. (Arvonlisäverotus kansainvälisessä palvelukaupassa 2007, 2.)

Kansainväliset palvelukaupan arvonlisäverosäännökset poikkeavat merkittävästi tavara- ja palvelukaupan säännöksistä. Palvelukaupan arvonlisäverosäännöstö muodostaa monita- hoisen kokonaisuuden, jossa palvelun verotusvaltio määräytyy yhteisön alueella eri- tyypisten palveluiden osalta erilaisin perustein. Ratkaisevia tekijöitä voivat olla esim. myyjän tai ostajan kiinteän toimipaikan sijainti, ostajan arvonlisäverotunnis- teen antamisvaltio tai palvelun tosiasiallinen suorituspaikka. Tilanteen monimutkai- suutta kuvastaa se, että direktiivin voimassa olevissa säännöksissä on 21 erilaista ala- sääntöä suorituspaikasta. Yhteisön alueella palvelujen arvonlisävero-kohtelua on peri- aatteessa harmonisoitu direktiivin säännöksillä, mutta direktiivin mahdollistamista sääntelyvaihtoehdoista ja kansallisista tulkintaeroista johtuen maakohtaiset erot ovat käytännössä huomattavia. Siksi tulkintojen varmentaminen etukäteen on suositelta- vaa. (Pasanen 2005, 409.)

Kansainvälisen palvelukaupan arvonlisäverotus määräytyy siis palvelujen myynti- maasäännösten perusteella; ne määrittävät valtion, jolla on mahdollisuus verottaa palvelumyynti. Tämän jälkeen on vielä selvitettävä, mitä kyseisen valtion lainsää- dännössä säädetään. Verotetaanko palvelu ko. valtiossa ja jos verotetaan, suorittaako arvonlisäveron kyseiseen maahan ulkomainen palvelun myyjä vai paikallinen palve- lun ostaja? (Käännettyä verovelvollisuutta ei sovelleta henkilökuljetuspalveluihin, joten esim. ulkomaalaisen on rekisteröidyttävä verovelvolliseksi Suomessa tapahtu- vista myynneistä. Pääsäännön mukaan palvelun myynnin verotusmaa on sidottu myyjän sijoittautumismaahan. (Verohallitus 2007, 2-3.)

Henkilökuljetuspalveluissa on syytä ottaa huomioon, että kaikissa yhteisön jäsenval- tioissa ei noudateta suorakuljetuksen verottomuuden periaatetta, joka käsiteltiin si- vuilla 18–19, vaan tietyt jäsenvaltiot arvonlisäverottavat myös esim. ulkomaisen kul- jetusliikkeen ko. jäsenvaltion alueella suorittaman henkilökuljetusosuuden arvon- lisäverodirektiivin 46 artiklan oikeuttamina. Matkapakettiin kuuluvan kansainvälisen henkilökuljetuksen verotettava osa kussakin jäsenvaltiossa määritetään niin, että suo- rituksen kokonaisvastike on jaettava suhteessa valtioiden alueella kuljettuun mat- kaan. Suomen arvonlisäverolain mukaan henkilökuljetuspalvelun myynti verotetaan Suomessa, jos kuljetus suoritetaan täällä. Kuljetus tapahtuu Suomessa, jos se alkaa ja päättyy täällä. Kuljetukset Suomesta suoraan ulkomaille ja ulkomailta suoraan Suo- meen sekä kauttakuljetukset ovat kuitenkin verottomia, eli arvonlisäveroa ei makseta

ainakaan Suomeen. Merkitystä ei ole sillä, tapahtuuko kuljetus yhteisön alueelle tai sen ulkopuolelle. (Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio 1997.)

Arvonlisäverotuksen uudistukset 2010

1.1.2010 palveluiden myyntimaasäännökset muuttuvat elinkeinoharjoittajien osalta niin, että pääsäännön mukaan elinkeinoharjoittajalle myytävät palvelut verotetaan ostajan sijoittautumisvaltiossa. Näin ollen myyntiin sovelletaan käännettä verovelvollisuutta, sillä ostaja suorittaa veron myyjän puolesta. Kuluttajien osalta noudatetaan edelleen verottamista myyjän sijoittautumisvaltiossa. (Verohallituksen www-sivut 2009a.)

Uudistuksen myötä toisessa yhteisömaassa verotettavista palvelumyynneistä tulee antaa yhteenvedoilmoitus (liite 2) sähköisesti kuukausittain viimeistään seuraavan kuukauden 20. päivänä. Samalla nykyinen Arvonlisäveron valvontailmoitus muuttuu Verotilin myötä Kausiveroilmoitukseksi. Siinä ilmoitetaan omissa kohdissaan muista yhteisömaista ostetut palvelut, joista ostaja on käännetyn verovelvollisuuden perusteella velvoitettu suorittamaan veron (Palveluostot muista EU-maista) sekä veron määrä (Vero palveluostoista muista EU-maista). Myös palveluiden myynnistä ilmoitetaan Kausiveroilmoituksessa erikseen. (Verohallituksen www-sivut 2009a.)

3.2.2 Arvonlisäveron palautus toisesta yhteisömaasta

Suomalaiset elinkeinoharjoittajat ovat oikeutettuja toisesta yhteisömaasta ostetuista tavaroista ja palveluista arvonlisäveron palautukseen edellyttäen, että

1. elinkeinoharjoittaja ei ole rekisteröitynyt eikä hänellä ole velvollisuutta rekisteröityä kyseisessä valtiossa;
2. elinkeinoharjoittajalla ei omista kiinteää toimipaikkaa kyseisessä valtiossa;
3. elinkeinoharjoittaja ei myy tavaroita eikä muita palveluja kyseisessä valtiossa kuin
  - kansainvälisiä kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä palveluja;

- sellaisia palveluja, joissa sovelletaan ns. käännettyä verovelvollisuutta, jolloin palvelujen ostaja on arvonlisäverovelvollinen. (Verohallitus 2008, 1.)

Palautusoikeus vastaa laajuudeltaan kyseisessä valtiossa arvonlisäverovelvollisten yritysten vähennysoikeuksia. Hankinnat ovat palautuskelpoisia, jos kyseinen hankinta liittyy hakijan Suomessa harjoittamaan liiketoimintaan, joka kyseisessä yhteisömaassa harjoitettuna olisi aiheuttanut verovelvollisuuden tai oikeuttanut palautukseen. Hankinnat ovat palautuskelpoisia myös, jos hankinta liittyy sellaiseen suomalaisen kyseisessä yhteisömaassa harjoittamaan tavaroiden ja palvelujen myyntiin, josta ostaja on arvonlisäverovelvollinen. Arvonlisäveron palautusta ei kuitenkaan makseta

- liiketoiminnan hankinnoista, jotka eivät oikeuta vähennyksiin
- verottomista hankinnoista
- matkanjärjestäjän omissa nimissään muilta elinkeinonharjoittajilta välittömästi matkustajien hyväksi hankkimista tavaroista ja palveluista.

Lisäksi palautusta ei makseta tavaroiden viennistä eikä yhteisömyynnistä. Saadaksesen näissä tilanteissa hankinnan veron palautuksena, hakijan pitäisi mahdollisesti rekisteröityä arvonlisäverovelvolliseksi kyseiseen yhteisömaahan. (Verohallitus 2008, 1.)

Arvonlisäveroa voi siis hakea palautettavaksi hakijan liiketoimintaan liittyvästä hankinnasta, jota koskevat kyseisen valtion normaalit vähennyssäännöt. Mutta:

- säännöt ostojen vähennysoikeudesta eroavat hieman eri maissa ja
- jokaisella maalla on eri minimimäärät, jotka voidaan palauttaa.

(Verohallitus 2008, 1.)

Hakemusjakso voi olla kalenterivuosi, puoli vuotta tai neljännesvuosi. Hakemusjakso määräytyy ulkomaisen laskun päiväyksen mukaan, ei esim. luottokorttitositteen tai suomalaisen koontilaskun päiväyksen mukaan (esimerkiksi tankkauskuitti; lasku saattaa tulla kuukauden jälkikäteen tankkauksesta). Hakemuksen koskiessa koko kalenterivuotta, hakemuksen asiakirjoineen täytyy olla perillä verottajalla ennen määräaikaa 30.6. Neljännes- tai puolivuositteittain tehdyt hakemukset kannattaa jättää heti kun

kaikki kyseiselle hakemusjaksolle päivätyt laskut on vastaanotettu. Huomioitavaa on, että minimipalautussumma on yleensä neljännes- ja puolivuositaisilla hakemuksilla suurempi kuin jos kyseessä olisi kalenterivuosi. (Verohallitus 2008, 2.)

Arvonlisäveron palautusta haetaan kyseisen maan verottajan virallisella lomakkeella. Lisäksi jokaiseen hakumaahan tarvitaan vuoden välein alkuperäinen todistus hakijan arvonlisäverovelvollisuudesta Suomessa, jonka saa verovirastosta. Muutamien maiden hakemuslomakkeisiin tarvitaan allekirjoituksen lisäksi yrityksen leima sekä liitteeksi lisälomakkeita. Arvonlisävero palautetaan ainoastaan alkuperäisistä ulkomaisista laskuista, joissa täytyy näkyä arvonlisäveron määrä. Lisäksi vero palautetaan ainoastaan laskussa nimetylle yritykselle. Käteisellä maksettaessa kuitissa pitää näkyä maksavan yrityksen nimi, veron määrä, myyjän allekirjoitus sekä leima. Laskun sisältö on erittäin tärkeä. Eräitä maita lukuun ottamatta pelkkä kassakuitti ei riitä. Tietyissä maissa pelkkä käteiskuitti taas riittää, mikäli verollinen loppusumma on alle määrätyn summan. Hakemusten käsittelyaika vaihtelee noin kahdesta kuukaudesta puoleen vuoteen. Hakemus voidaan hylätä, ellei se täytä kyseisen maan vaatimia vaatimuksia tai menettelyperiaatteita, mutta hylkääminen on perusteltava. (Verohallitus 2008, 2-4.)

Arvonlisäveron palautus toisesta yhteisömaasta uudistuksen jälkeen

1.1.2010 voimaan astuva uudistus palveluiden arvonlisäverotuksessa uudistaa myös ulkomaalaispalautusta toisesta yhteisömaasta, sillä palautusta haetaan sähköisesti Verohallinnon verkkopalvelun kautta. Verohallinnon sähköiset palvelut muutetaan uusien menettelyjen mukaiseksi. Verovelvollinen yritys jättää hakemuksensa 1.1.2010 alkaen vielä rakenteilla olevan Verohallinnon ALVEU-palvelun kautta. Palvelu on tarkoitus avata 4.1.2010 klo 12:00. Uudistuksen myötä palautuksen minimimäärät ovat koko kalenterivuodelta 50 euroa ja neljännesvuodelta 400 euroa. Hakemusjaksot eivät kuitenkaan muutu, vaan jakson on oltava vähintään kolme kuukautta. Jos verovelvollinen hakija käyttää asiamiestä, on hakemukseen liitettävä asiamiehen toimivaltaa tarkasti yksilöivä valtakirja. Verohallinto tarkastaa hakijan verovelvollisuuden voimassaolon ja välittää tiedon sekä hakemuksen toiseen yhteisömaahan. Näin ollen todistusta arvonlisäverovelvollisuudesta ei hakijan tarvitse enää liittää hakemukseen. Palautusmaan veroviranomaiset saattavat vaatia liitteiksi skannatut yli 250 euron

polttoainelaskut ja yli 1 000 euron muut laskut. Eri yhteisömailla saattaa olla hiukan erilaiset palautusmenettelyt (esim. asiointikieli, rahayksikkö, koodit tavaroiden ja palveluiden ilmoittamiselle, mahdolliset rajoitukset, skannausvaatimukset, asiamiehen toimivallat), jotka on hyvä tarkistaa kyseisten maiden veroviranomaisen Internet-sivuilta. Ver.fi-sivuilta tulee päivityksen yhteydessä linkit muiden yhteisömaiden veroviranomaisten sivuille. Palautusmaan veroviranomaisen on tehtävä päätös neljän kuukauden kuluessa hakemuksen saapumisesta. Jos veroviranomaisen täytyy pyytää hakemukseen lisätietoja, päätös on tehtävä 6-8 kuukauden sisällä hakemuksen saapumisesta. Myöhästyneestä päätöksestä maksetaan korkoa palautukselle. Yhteisön ulkopuolisista maista palautusta haetaan edelleen paperilomakkeella asianomaisesta maasta. (Verohallituksen www-sivut 2009b.)

3.2.3 Ruotsi

Ruotsin yleinen arvonlisäverokanta (mervärdesomsättningsskatt; MOMS) on 25 prosenttia. Alennettua 12 prosentin verokantaa käytetään elintarvikkeissa ja hotellimajoituksissa. Alennettua kuuden prosentin verokantaa käytetään kirjoissa, sanomalehdissä, aikakauslehdissä, henkilökuljetuksissa, urheilutilan käytössä, kulttuuri-, urheilu- ja viihdetilaisuuksien pääsymaksuissa sekä taiteilijoiden tuotoksissa.

Ruotsin arvonlisäveron palautukset linja-autoyrittäjälle:

- linja-auton korjaus- ja huoltokustannusten arvonlisävero
- hotelli- ja majoituslaskuihin sisältyvä arvonlisävero (mikäli lasku on kuljettajan nimissä, hakemukseen täytyy liittää henkilöluettelo, jossa vakuutetaan kyseisen henkilön olevan yrityksen palveluksessa)
- polttoainelaskuihin sisältyvät arvonlisäverot
- tie- ja siltamaksuihin sisältyvä arvonlisävero (myös Tanskan puolella maksettuun Öresundin siltamaksuihin sisältyvä arvonlisävero)
- messu- ja konferenssimaksuihin sisältyvä arvonlisävero

(Intrum Justitia 2008, 10.)

Koko kalenterivuotta koskevan arvonlisäveron takaisinhaun minimisumma on SEK 250, ja mikäli hakemus tehdään neljännesvuodelta tai puolelta vuodelta, hakemuksen

minimi on SEK 2000. Palautuskelvottomia hankintoja ovat edustuskulut, lahjat sekä 50 prosenttia auton vuokrasta. (Verohallitus 2008, 16.)

Hakemuslomake (SKV 5801) on saatavilla yhteystiedoissa mainituilta Internet-sivuilta. Lomake täytetään isoin kirjaimin ruotsiksi tai englanniksi ja lähetetään alla mainittuun osoitteeseen. Hakemukseen on liitettävä alkuperäiset laskut tai tuontiasiakirjat sekä hakijan oman maan viranomaisen antama todistus verovelvollisuudesta.

Yhteystiedot:

Skatteverket
Utlandsenheten
106 61 STOCKHOLM
Puh. +46 2 70 7 34 00
Fax + 46-8 694 1811
www.skatteverket.se
stockholm@skatteverket

(Verohallitus 2008, 16.)

3.2.4 Viro

Viron yleinen arvonlisäverokanta (käibemaks; KBM) on 1.7.2009 lähtien 20 prosenttia. Viiden prosentin alennettua verokantaa käytetään lääkkeissä, vammaisten apuvälineissä, hotellimajoituksissa, kirjoissa, sanomalehdissä ja aikakauslehdissä. Nollan prosentin verokantaa käytetään kansainvälisissä henkilökuljetuksissa.

Viron arvonlisäveron palautukset linja-autoyritykselle:

- polttoaineostoihin sisältyvä arvonlisävero; tankkausten arvonlisävero ei aina näy luottokorttilaskuissa, joten laskuun täytyy liittää huoltoasemilta saadut tositteet tai vaihtoehtoisesti pyytää laskuttajalta erillinen alv-liite, jossa veroerittelyt näkyvät
- pysäköintimaksuihin sisältyvä arvonlisävero
- linja-auton korjaus- ja huoltokustannusten arvonlisävero
- hotelli- ja majoituslaskuihin sisältyvä arvonlisävero (mikäli hotellilasku on osoitettu yöpyjän eli kuljettajan nimelle, hakemukseen tulee liittää henkilö-

luettelo, jossa vakuutetaan kyseisen henkilön olevan yrityksen palveluksessa ja että lasku kuuluu yritykselle)

- messu- ja konferenssikuluihin sisältyvä arvonlisävero

(Intrum Justitia 2008, 10.)

Koko kalenterivuotta koskevan arvonlisäveron takaisinhaun minimisumma on EEK 400, ja mikäli hakemus tehdään neljännesvuodelta tai puolelta vuodelta, hakemuksen minimi on EEK 3000. Palautuskelvottomia hankintoja ovat henkilökunnan ruokailu sekä edustuskulut. (Verohallitus 2008, 20.)

Hakemuslomake (Vorm KMT) on saatavilla yhteystiedoissa mainituilta Internet-sivuilta. Lomake on täytettävä isoin kirjaimin viroksi tai englanniksi ja lähetettävä alla mainittuun osoitteeseen. Hakemukseen on liitettävä alkuperäiset laskut sekä hakijan oman maan viranomaisen antama todistus verovelvollisuudesta. Yhteystiedot:

Põhja Maksu- ja Tollikeskus

Endla 8

15177 TALLINN

Puh. + 372-6 934 194

Fax + 372-6 934 111

www.emta.ee

(Verohallitus 2008, 20.)

3.2.5 Latvia

Latvian yleinen arvonlisäverokanta (pievienotās vērtības nodoklis; PVN) on 18 prosenttia. Viiden prosentin alennettua verokantaa käytetään henkilökuljetuksissa, lääkkeissä, kirjoissa, sanomalehdissä, aikakauslehdissä, hotellimajoituksissa, urheilutilaisuuksien pääsymaksuissa, lastenruuissa, vammaisten apuvälineissä ja talousjätteiden keräyksessä.

Latvian arvonlisäveron palautukset linja-autoyrityksille (ainoastaan yrityksen nimelle kirjoitetuilla laskuilla):

- polttoaineostoihin sisältyvä arvonlisävero

- linja-auton korjaus- ja huoltokustannusten arvonlisävero
- messu- ja konferenssikuluihin sisältyvä arvonlisävero

(Intrum Justitia 2008, 10.)

Koko kalenterivuotta koskevan arvonlisäveron takaisinhaun minimisumma on Latviassa LVL 20, ja mikäli hakemus tehdään neljännesvuodelta tai puolelta vuodelta, hakemuksen minimi on LVL 135. Palautuskelvottomia hankintoja ovat mm. matkatoimistopalvelut sekä henkilökohtaiseen käyttöön ostetut tavarat ja palvelut. (Verohallitus 2008, 10–11.)

Hakemuslomake (Asetuksen nro 313 liite) on saatavilla alla mainituilta Internet-sivuilta. Lomake täytetään isoin kirjaimin latvian tai englannin kielellä ja lähetetään alla mainittuun osoitteeseen. Hakemukseen on liitettävä alkuperäiset laskut kuitteineen tai tuontiasiakirjat sekä hakijan oman maan viranomaisen antama todistus verovelvollisuudesta. Yhteystiedot:

Valsts ienemumu dienesta Lielo nodoklu maksataju parvalde

1 Jeruzalemes Str.

Riga, LV – 1010

Puh. +371 670 168 10

<http://www.vid.gov.lv>

(Verohallitus 2008, 10–11.)

3.2.6 Liettua

Liettuan yleinen arvonlisäverokanta (pidėtinės vertės mokestis; PVM) on 18 prosenttia. Yhdeksän prosentin alennettua arvonlisäverokantaa käytetään sosiaalisessa asunnontuotannossa. Viiden prosentin arvonlisäverokantaa käytetään elintarvikkeissa, lääkkeissä, kirjoissa, sanomalehdissä, aikakauslehdissä, henkilökuljetuksissa, hotellimajoituksissa, urheilutilaisuuksien pääsymaksuissa, vammaisten apuvälineissä, talousjätteiden keräyksissä sekä taiteilijoiden tuotoksissa.

Liettuan arvonlisäveron palautukset linja-autoyrittäjille (ainoastaan yrityksen nimelle kirjoitetuilla laskuilla):

- polttoaineostoihin sisältyvä arvonlisävero
- linja-auton korjaus- ja huoltokustannusten arvonlisävero
- majoituskuluihin sisältyvä arvonlisävero
- messu- ja konferenssikuluihin sisältyvä arvonlisävero

(Intrum Justitia 2008, 10.)

Koko kalenterivuotta koskevan arvonlisäveron takaisinhaun minimisumma on Liettuassa LTL 100 ja neljännesvuodelta tai puolelta vuodelta minimi on noin LTL 700. Palautuskelvottomia hankintoja ovat 25 prosenttia edustuskuluista sekä henkilöauton osto ja vuokraus. (Verohallitus 2008, 11.)

Hakemuslomake (FR0445 forma) on saatavilla alla mainituilta Internet-sivuilta. Lomake täytetään isoin kirjaimin liettuan tai englannin kielellä ja lähetetään alla mainittuun osoitteeseen. Hakemukseen on liitettävä alkuperäiset laskut tai tuontiasiakirjat sekä hakijan oman maan viranomaisen antama todistus verovelvollisuudesta. Yhteystiedot:

Vilniaus apskrities valstybine mokesciu inspekcija

Šermukšnių g. 4

LT-01509 VILNIUS

Puh. +370 5 2742 550

Fax +370 5 2687 689

www.vmi.lt

Sähköposti: Vilniaus.apskr.rastai@vmi.lt

(Verohallitus 2008, 11.)

3.2.7 Saksa

Saksan yleinen arvonlisävero (mehrwertsteuer, MWST) on 19 prosenttia. Alennettua seitsemän prosentin verokantaa käytetään elintarvikkeissa, vedessä, henkilökuljetuksissa, kirjoissa, sanomalehdissä, aikakauslehdissä, kulttuuri-, urheilu- ja viihdetilaisuuksien sisäänpääsymaksuissa, vammaisten apuvälineissä, maatalouden tuotantopanoksissa (ei kuitenkaan pääomahyödykkeissä kuten koneet ja rakennukset), taiteilijoiden tuotoksissa sekä lääkäri- ja hammashoitomaksuissa.

Linja-autoyrietykset voivat hakea Saksasta takaisin ostoihin sisältyneen arvonlisäveron mikäli Saksaan saavutaan yhteisöalueen ulkopuolelta tai asiakkaat ovat arvonlisäverovelvollisia yrityksiä. (Intrum Justitia 2008, 10.)

Jos linja-autolla tullaan toisesta yhteisömaasta Saksaan tai Saksasta poistutaan toiseen yhteisömaahan, ja yrityksen laskuttamat asiakkaat eivät ole arvonlisäverovelvollisia (esim. kuluttajia), Saksassa syntynyt liikevaihto ilmoitetaan maan veroviranomaisille rekisteröitymällä Saksaan arvonlisäverovelvolliseksi. Uusien säännösten mukaan verottaja antaa rekisteröintipäätöksen ja ajotodistuksen kalenterivuodeksi kerrallaan. Näin ollen uudet ajotodistukset kannattaa anoa ajoissa heti vuoden alussa. Ajotodistuksen puuttuessa matkalla, tulli voi vaatia laskennallista veromaksua yksittäisestä matkasta. (Intrum Justitia 2008, 3-4.)

Rekisteröityvä yritys saa päätöksen ja alv-tunnuksen Saksasta noin kuukaudessa. Tämän jälkeen liikevaihto ilmoitetaan yleensä neljännesvuosittain veroilmoituksella. Veroilmoituksen sekä maksettavan veron pitää olla perillä ilmoituskautta seuraavan kuukauden 10. päivään mennessä. Ilmoituksen joutuu antamaan kuukausittain, jos vuosittainen maksettava arvonlisävero ylittää 3 136 euroa. Mikäli taas vuosittainen maksettava vero on alle 512 euroa, riittää pelkkä vuosi-ilmoitus, jonka täytyy olla perillä seuraavan vuoden toukokuun loppuun mennessä. Vuosi-ilmoitus on yhteenveitoilmoitus koko kalenterivuodelta, ja siinä voidaan vielä oikaista aikaisempia ilmoituksia. (Intrum Justitia 2008, 4.)

Veron laskentaperusteena käytetään ulkomaan tilausajon myyntihintaa, joka jaetaan maakohtaisesti ajokilometrien mukaan. Lasketusta maakohtaisesta myyntihinnasta verotetaan yleisen verokannan mukainen vero, josta saa vähentää Saksan ostolaskujen arvonlisäveron. Saksan verottaja on erittäin joustava, sillä alkuvuoden ostoja voidaan vähentää vielä seuraavissa saman verovuoden ilmoituksessa (esim. 1-3/2008 ostoja voidaan vähentää ilmoituksessa 10-12/2008). Mikäli tulli on perinyt laskennallisen veron ajotodistuksen puuttuessa, myös tämä maksu voidaan vähentää ilmoituksessa. (Intrum Justitia 2008, 4.)

Linja-autoliikenteen suuntautuessa yhteisön alueen ulkopuolelta Saksaan tai Saksasta yhteisön ulkopuolisiin maihin (Sveitsiin), liikennöitsijän tai kuljettajan on annettava Saksan tulliviranomaisille kirjallinen veroilmoitus jokaisesta yksittäisestä matkasta niin maahan tullessa kuin maasta poistuttaessakin. Tulliasemilta saatavien veroilmoituslomakkeiden perusteella tulliasema määrää veron, joka tulee maksaa heti. Veron määrä on 19 % Saksassa syntyneestä laskennallisesta liikevaihdosta. Laskennallinen liikevaihto lasketaan 0,0443 euroa henkilökilometriä kohti:

Matkustajamäärä	X	ajokilometrit	=	henkilökilometrit
-----------------	---	---------------	---	-------------------

Henkilökilometrit	X	0,0443 €/ henkilökilometrit	=	laskennallinen liikevaihto
-------------------	---	-----------------------------	---	----------------------------

Laskennallinen liikevaihto	X	19 %	=	maksettava arvonlisävero
----------------------------	---	------	---	--------------------------

Jos yritykselle ei tule muuta maksettavaa veroa Saksassa kuin rajalla maksettava vero, ostoihin sisältyneen arvonlisäveron voi hakea palautuksena takaisin hakemuksella tai sitten yritys voi oikaista rajalla maksetun veron ja vähentää ostoihin sisältyvän veron rekisteröitymällä Saksaan vapaaehtoisesti. (Intrum Justitia 2008, 4.)

3.2.8 Tanska

Tanskan yleinen arvonlisäverokanta (merværdiafgift, MOMS) on 25 prosenttia. Alennettua nollan prosentin verokantaa käytetään sanomalehdissä, jotka ilmestyvät useammin kuin kerran kuussa. Vammaiskuljetus on luokiteltu verovapaaksi, mikäli kuljetusväline on rekisteröity enintään 9 henkilölle kuski mukaan lukien.

Suomalaisen matkatoimiston myymät kuljetuspalvelut (esim. lento-, juna- tai lauttaliput Tanskaan) suomalaisille asiakkailleen eivät ole myyntimaasäännösten mukaan verotettavissa Tanskassa. Mikäli kyseessä on henkilökuljetus Tanskassa suomalaisella linja-autolla (rekisteröity yli 9 henkilölle kuski mukaan lukien), matkatoimisto tai linja-auton omistava yritys joutuu maksamaan Tanskan alueella ajamistaan kilometreistä arvonlisäveroa.

Tanskan ulkopuolella rekisteröidyillä linja-autoilla tapahtuvia henkilökuljetuksia ollessa Tanskan alueella säännöllisesti tai useita kertoja vuodessa, yrityksen on rekisteröidyttävä arvonlisäverovelvolliseksi Tanskaan. Rekisteröitymisen yhteydessä täytyy antaa tietoja linja-auton tunnusomaisista tuntomerkeistä, kuten esim. linja-autoon painetuista logoista ja nimistä. Kaikista muutoksista on ilmoitettava välittömästi Tanskan tulli- ja verovirastoon jo ennen ajoa Tanskan puolelle. Rekisteröityvä yritys saa päätöksen ja alv-tunnuksen noin kahdessa viikossa. (Tanskan veroviraston www-sivut 2008.)

Rekisteröitymisen jälkeen yritys joutuu neljännesvuosittain raportoimaan Tanskan alueella tapahtuvista henkilökuljetuksista, ja arvonlisäveroa maksetaan kaikista matkoista, jotka ovat jo loppuneet ajanjakson loppuun mennessä. Veron määrä on 25 % Tanskassa syntyneestä laskennallisesta liikevaihdosta, joka lasketaan 0,25 DDK henkilökilometriä kohden. Arvonlisäveroilmoitus tulee antaa kuukauden ja 10 päivän kuluessa ilmoituskauden päättymisestä. Tanskassa suoritettavasta arvonlisäverosta ei vähennetä ostoihin sisältyvää arvonlisäveroa, vaan näistä haetaan erikseen palautusta takaisinhakuhakemuksella.

Matkustajamäärä	X	ajokilometrit	=	henkilökilometrit
-----------------	---	---------------	---	-------------------

Henkilökilometrit	X	0,25 DDK / henkilökilometrit	=	laskennallinen liikevaihto
-------------------	---	------------------------------	---	----------------------------

Laskennallinen liikevaihto	X	25 %	=	vero
----------------------------	---	------	---	------

(Intrum Justitia 2008, 5.)

Mikäli yritys ajaa Tanskassa tilausajaja vain satunnaisesti, eli korkeintaan 1-2 matkaa vuodessa, se voi hakea veron tilittämiseksi yksittäistä lupaa veroviranomaisilta ennen matkaa. Koska todellisia ajokilometrejä ei voi varmaksi tietää ennen matkaa, hakemuksessa ilmoitetaan arvioidut ajokilometrit Tanskassa. Vero maksetaan hakemusta jätettäessä, ja matkan aikana linja-autossa tulee olla kopio hakemuksesta sekä kuitti maksetusta verosta. Matkan jälkeen hakemuskopioon merkitään toteutuneet ajokilometrit sekä matkustajien määrä, ja se jätetään veroviranomaiselle tarkistettavaksi. Mikäli arvioitu veron määrä ei täsmää toteutuneen laskelman mukaan, vero

palautetaan tai tulee lisämaksua, mutta vain jos se on yli 50 Tanskan kruunua. (Intrum Justitia 2008, 5.)

Matkatoimiston ostaessa Tanskasta palveluita, kuten esim. hotelli-, ruokailu- tai opaspalveluita, ja myydessä niitä suomalaisille kuluttajille, Tanska ei vaadi matkatoimiston rekisteröitymistä arvonlisäverovelvolliseksi Tanskassa. Tanskalaiset yritykset ovat kuitenkin velvollisia lisäämään Tanskan arvonlisäveron laskuihin lain mukaan, mutta suomalainen matkatoimisto ei ole oikeutettu hakemaan arvonlisäveroa takaisin, sillä palvelut käytetään Tanskassa. Näin ollen ostolaskut menevät kokonaisuudessaan matkatoimiston vähennyksiin.

Linja-autoyrietysten Tanskan yli 500 kruunun polttoainekuiteissa ei tarvitse olla ostajayrityksen nimeä, mikäli kuittiin on merkitty auton rekisterinumero. Öresundin siltamaksuihin sisältyvät arvonlisäverot haetaan takaisin aina Ruotsista, vaikka maksu olisikin maksettu Tanskassa. Tanska palauttaa 25 prosenttia linja-autoyritykselle hotelli- ja majoituslaskuihin sisältyvän veron määrästä. (Intrum Justitia 2008, 10.)

3.2.9 Belgia

Belgian yleinen arvonlisäverokanta (taxe à la valeur ajoutée; TVA) on 21 prosenttia. 12 prosentin alennettua arvonlisäverokantaa käytetään eräissä energiatuotteissa (kuten esim. hiili), sosiaalisessa asunnontuotannossa, kaapelitelevisiomaksuissa, joissakin (kumi)renkaissa ja sisärenkaissa. Kuuden prosentin arvonlisäverokantaa käytetään elintarvikkeissa, vesimaksuissa, lääkkeissä, kirjoissa, aikakauslehdissä, henkilökuljetuksissa, hotellimajoituksissa, urheilutilan käyttömaksuissa, kulttuuri-, viihde- ja urheilutilaisuuksien pääsymaksuissa, vammaisten apuvälineissä, lääkäri- ja hammashoitomaksuissa, talousjätteiden keräyksissä sekä taiteilijoiden tuotoksissa. Nollan prosentin alennettua verokantaa käytetään päivittäin ja viikoittain ilmestyvissä sanomalehdissä ja muissa uutislehdissä.

Belgian arvonlisäveron palautukset linja-autoyrityksille vaativat arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröitymisen ja palautusta saa ainoastaan yrityksen nimelle kirjoitetuilla laskuilla:

- polttoaineostoihin sisältyvä arvonlisävero
- linja-auton varaosakuluihin sisältyvä arvonlisävero
- messu- ja konferenssikuluihin sisältyvä arvonlisävero

(Intrum Justitia 2008, 10.)

Koko kalenterivuotta koskevan arvonlisäveron takaisinhaun minimisumma on Belgiassa 25 euroa ja neljännesvuodelta tai puolelta vuodelta minimi on noin 200 euroa. Palautuskelvottomia hankintoja ovat tupakkavalmisteet ja alkoholijuomat, majoitus, ruoka ja juoma (elleivät kustannukset ole syntyneet henkilökunnan myydessä tavaroita tai palveluja yrityksen ulkopuolella), edustuskulut sekä 50 prosenttia henkilökuljetuksiin käytettävän moottoriajoneuvon kustannuksista tai siihen liittyvistä hankinnoista. Belgiassa korjauskulut pitäisi laskuttaa ulkomaalaisilta kuljetusliikkeiltä verottomina, mikäli laskuttajalle on ilmoitettu ulkomaalaisen yrityksen kansainvälinen arvonlisäverotunnus. Mikäli vero on silti laskutettu, hyvitys pitää pyytää laskuttajalta. (Verohallitus 2008, 4.)

Hakemuslomake (N° 821) täytetään isoin kirjaimin joko ranskan tai flaamin kielellä ja lähetetään kolmena kappaleena (kukin allekirjoitettuna) alla mainittuun osoitteeseen. Hakemukseen on liitettävä alkuperäiset laskut tai tuontiasiakirjat sekä hakijan oman maan viranomaisen antama todistus verovelvollisuudesta. Yhteystiedot:

Bureau Central de T.V.A. pour assujettis étrangers

Tour Sablon - 25ème étage

Rue J. Stevens, 7

1000 Bruxelles

Puh. + 32 2 552 5977 ja + 32 2 552 5982

Fax + 32 2 552 55 42

<http://minfin.fgov.be>

(Verohallitus 2008, 4.)

4 MUUT KUIN EU-MAAT

4.1 Arvonlisäverotus yhteisön ulkopuolella

Arvonlisäverolain (30.12.1993/1501) 71. pykälän 9. kohdan mukaan marginaaliverotuksen piiriin kuuluvien matkatoimistopalveluiden myynnistä ei ole suoritettava veroa Suomeen, jos matkatoimistopalvelut luovutetaan matkustajalle yhteisön ulkopuolella. Myöskään henkilökuljetuksen suuntautuessa yhteisön ulkopuolelle myynnistä ei ole suoritettava veroa Suomeen.

Laskumerkinnöissä viisumien osalta on huomioitava, että esimerkiksi Venäjän konsulaatin veloittamat viisumimaksut ovat verottomia viranomaismaksuja, joten ne on eriteltävä verollisesta viisuminhankintapalvelusta.

4.2 Norja

Norjan yleinen arvonlisäverokanta (merverdiavgift; MVA) on 25 prosenttia. Alennettua 14 prosentin verokantaa käytetään elintarvikkeissa ja alennettua 8 prosentin verokantaa henkilökuljetuksissa, hotellimajoituksissa sekä elokuvalipuissa.

Arvonlisäveropalautusta ei makseta ruokailukuluista, edustuskuluista, verottomista hankinnoista (esim. mainospalvelut) eikä henkilöajoneuvon ostosta, vuokrauksesta ja käyttökuluista. Myöskään Norjaan maahantuoduista ja Norjassa hankituista tavaroista ja palveluista, jotka myydään siellä, ei saa arvonlisäveropalautusta. Mikäli palautusta ei haeta koko kalenterivuodelta, ajanjakson täytyy olla vähintään kolmen kuukauden pituinen ja palautettavan määrän on oltava vähintään NOK 2000. Koko kalenterivuoden tai kalenterivuoden lopun pienin palautettava määrä on NOK 200. Palautus maksetaan pankkitilille Norjassa tai ulkomailla. (Verohallitus 2008, 21–22.)

Palautuksen saa ainoastaan rekisteröitymällä arvonlisäverovelvolliseksi ja yrityksen nimelle kirjoitetuilla laskuilla. Linja-autoyrittäjät voivat hakea palautusta takaisin

mm. diesel-polttoaineostoista sekä messuista ja konferensseista, mutta huolloista, korjauksista sekä varaosista arvonlisäverosta saa takaisin vain osan. (Intrum Justitia 2008, 10.)

Arvonlisäverohakemuslomake (RF-1032B/E) on saatavilla alla mainituilta Internet-sivuilta. Lomake on täytettävä isoin kirjaimin norjaksi, ruotsiksi, tanskaksi tai englanniksi ja lähetettävä alla mainittuun osoitteeseen. Hakemukseen on liitettävä alkuperäiset laskut tai tuontiasiakirjat sekä hakijan oman maan viranomaisen antama todistus verovelvollisuudesta. Laskuihin sisältyvän arvonlisäveron määrän on oltava Norjan kruunuissa. Yhteystiedot:

Østfold fylkesskattekontor

Vogtsgate 17, Statens Hus

1532 MOSS

Postiosoite: Postboks 430, 1502 MOSS

Puh. +47 815 817 48

Fax +47 6924 7151

www.skatteetaten.no

(Verohallitus 2008, 21–22.)

Pohjoismaiseen verosopimukseen on sisällytetty tarkoin kiinteän toimipaikan määritelmä. Norjassa, kuten muissakin Pohjoismaissa, kiinteä toimipaikka käsittää paikan, josta yrityksen toimintaa harjoitetaan osittain tai kokonaan. Esimerkkinä toimivat yrityksen johtopaikka, sivuliike, toimisto, tehdas, työpaja tai kaivos, öljy- tai kaasulähde, louhos tai muu luonnonvarojen otto- tai paikka. Rakennus-, asennus- tai kokoonpanotoiminta muodostaa kiinteän toimipaikan toimiessaan yli 12 kuukautta. Myös edustaja, joka toisessa maassa toimii yrityksen lukuun valtakirjan nojalla ja tekee säännöllisesti yritystä sitovia sopimuksia, muodostaa kiinteän toimipaikan. (Nordisk eTax:n www-sivut 2008.)

4.3 Venäjä

Venäjän yleinen arvonlisäverokanta (налог на добавленную стоимость (nalóg na dobávl'ennuju stóimost'); НДС) yleisesti käytettävä verokanta on 18 prosenttia.

Alennettua 10 prosentin verokantaa käytetään lähinnä lastentarvikkeisiin, useimpiin elintarvikkeisiin, joihinkin lääkkeisiin ja aikakauslehtiin.

Mikäli ulkomainen yritys haluaa saada Venäjän arvonlisäveron palautuksen tai se haluaa vähentää ostoihinsa sisältyvän arvonlisäveron itse, yrityksen on rekisteröidyttävä verovelvolliseksi Venäjällä. Palautusta voi hakea, jos hakijayritys on maksanut palveluidensa myynnistä arvonlisäveroa Venäjällä. Yrityksellä täytyy olla myös kiinteä toimipaikka Venäjällä muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta. Poikkeuksien ehtojen täyttymisessä jokainen tapaus arvioidaan itsenäisesti. Esimerkiksi koulutus-, kulttuuri-, taide-, turisti- ja urheilupalveluissa riittää, kun palvelu käytetään Venäjällä. Ulkomaisen yrityksen suorittama henkilökuljetus on kuitenkin Venäjällä arvonlisäverotonta. (Tax Code Of The Russian Federation 2009, 146 artikla.)

Itse arvonlisäverolliseksi rekisteröityminen maksaa n. 2 000 ruplaa (n. 47 euroa, muunnettu 17.11.2009), mutta esimerkiksi KGPM tarjoaa koko rekisteröitymisprosessipalvelua papereineen ja käänöksineen hintaan 350 00 ruplaa – 550 000 ruplaa (n. 8 155 euroa – 12 815 euroa, muunnettu 17.11.2009 keskipäivän mukaan), joten pienien summien vuoksi ei rekisteröityminen arvonlisäverovelvolliseksi ole kannattavaa. (KGM 2008, 4-5.)

Arvonlisävero ilmoitetaan ja maksetaan kuukausittain, jos yrityksen liikevaihto on yli 2 miljoonaa ruplaa. Jos yrityksen liikevaihto on alle 2 miljoonan ruplan rajan, ilmoitukset tehdään neljännesvuosittain. Ilmoituksen ja maksun jättöpäivä on verokauden (kuukausi tai neljännesvuosi) seuraavan kuukauden 20. päivään mennessä. Palautuksen hakeminen ei kuitenkaan ole tehty helpoksi, sillä hakija joutuu pahimmillaan hakemaan rahansa takaisin kolmen tuomioistuimen kautta, jotka vahvistavat tai eväävät arvonlisäveron takaisinhaun oikeuden. Järjestelmä on erittäin monimutkainen ja aikaavievä. (Tobin 2006.)

Venäjän rajaa ylitettäessä täytyy olla kaikki vaadittavat asiakirjat ja luvat huolellisesti mukana, muuten ei pääse ylittämään rajaa. Venäjälle päästäkseen kuljettaja tarvitsee passin, viisumin, ajokortin, tarvittaessa valtakirjan auton viemiseksi toiseen maahan ja sekä maahantulo- ja maastapoistumiskortin (ns. autositoumus, joka saadaan tullista; tulli kirjoittaa tiedot rekisteriotteesta). Linja-autossa täytyy olla tarvittavat

asiakirjat (rekisteriote, piirturintarkistustodistus ja nopeudenrajoittimen tarkistustodistus), lakisääteiset varustukset (sammutin, ensiapulaukut, raivausvälineet jne.), kansainvälinen katsastustodistus, liikennelupa ja noutolupa tai matkustajaluettelo. Matkustajaluettelo on ns. rajanylityslista, jossa pitää olla matkustajien nimet, syntymäajat sekä passin numerot. Matkustajaluettelo laaditaan kahtena kappaleena, joista toinen jää Suomen rajavartiostolle ja toiseen saa leiman Suomen rajavartiostosta Venäjän puolella matkustamista varten. Matkustajien täytyy olla samat maahan tullessa ja maasta poistuttaessa. Venäjältä poistuttaessa leimattu matkustajaluettelo luovutetaan Suomen rajavartiostolle. Noutolupa tarvitaan kun tyhjällä linja-autolla haetaan matkustajia Venäjän puolelta. Lupa haetaan Ajoneuvohallinnolta. (EnTrans:n www-sivut 2009.)

Linja-autossa täytyy olla myös maatunnus ja vakuutuksena Venäjän pakollinen liikennevakuutus tai Nord-Ingon vapaaehtoinen moottoriajoneuvon vastuuvakuutus liikenteessä Venäjän alueella. Vuoden 2009 alussa Venäjä liittyi kansainväliseen vihreä kortti – järjestelmään, joten jatkossa riittää omasta vakuutusyhtiöstä saatu vihreä kortti, joka on ilmainen todistus voimassa olevasta liikennevakuutuksesta. Rajalla ollaan tarkkoja rajanylityksen suhteen: käytännön kokemus on osoittanut maahanpääsyn esteeksi esimerkiksi halkeaman tuulilasissa. (Liikennevakuutuskeskuksen www-sivut 2009.)

Matkustajilla ja kuljettajalla täytyy olla passi, viisumi, sekä maahantulo- ja maastapoistumiskortti. Kortin toinen osa on menomatkaa varten, toinen säilytetään paluumatkaa varten. Kumpikin osa täytetään samanaikaisesti ennen rajanylitystä. Kortissa kysytään nimitiedot, syntymäaika, matkan tarkoitus ja osoite Venäjällä (esim. hotellin nimi). Hotellin vastaanottovirkailija leimaa maastapoistumiskortin, joka luovutetaan rajavartiostolle maasta poistuttaessa. Hotellit ovat nimittäin velvollisia ilmoittamaan maahanmuuttoviranomaisille kaikkien hotellin ulkomaalaisten asukkaiden tiedot saapumis- ja poistumispäivämäärineen riippumatta majoituksen kestosta. (Sallan rajayhteistyökeskuksen www-sivut 2009; Suomi-Venäjä-seuran www-sivut 2009a.)

Kertaviisumi haetaan yksittäistä Venäjän matkaa varten enintään 30 vuorokaudeksi, kun taas monikertaviisumin voi hakea puoleksi vuodeksi tai vuodeksi kerrallaan. Viisumianomusta varten tarvitaan täytetty viisumianomuskaavake, passi, yksi passikuva

ja Venäjän valtion edellyttämä todistus matkavakuutuksesta. Vakuutuksen saa tarvittaessa myös useimmilta matkatoimistoilta, jotka tarjoavat viisumihakemuspalvelua. Viisumin käsittelyaika Venäjän konsulaatissa on noin 6 arkipäivää. Monikerta-viisumia varten tarvitaan myös Venäjän sisäministeriön puolto, jossa käsittelyaika on 3 – 4 viikkoa. Linja-autoliiton jäsenet voivat puolestaan pyytää puolta Linja-autoliitolta, jolloin vuosiviisumin saaminen kestää noin 10 arkipäivää. Puollon jälkeen hakemus lähetetään konsulaattiin. (Suomi-Venäjä-seuran www-sivut 2009b.)

Mikäli matkaseurueessa matkustaa vähintään viisi henkilöä ja matkan kesto on enintään neljä vuorokautta, on ryhmäviisumin hankinta mahdollista ja kannattavaa. Ryhmäviisumia varten tarvitaan jokaisen matkustajan passikopio, täytetty viisumianomuskaavake, yksi passikuva sekä todistus matkavakuutuksesta. Ryhmäviisumi voidaan kuitenkin myöntää vain Pietariin, Karjalan kannaksen sekä Karjalan Tasavallan alueille. (Pohjolan Matkojen www-sivut 2009.)

5 YRITYSCASE: TILAUSLIIKENNE PEKKA PALMGREN KY

Tilausliikenne Pekka Palmgren Ky on perustettu vuonna 1998, joten kokemusta alalta on kertynyt runsaasti. Yrityksen perustaja on ennen yrityksen perustamista toiminut linja-autokuljettajana seitsemäntoista vuotta. Yrityksessä omistajan lisäksi työskentelee yksi kuljettaja tarpeen mukaan tai vaihtoehtoisesti kuljetus hoidetaan alihankintana.

5.1 Arvonlisäverotus

Tilausliikenne Pekka Palmgren Ky:n pääasiallinen myynti on verotonta tilausliikennettä, joten Suomen ulkopuolinen henkilökuljetus on suuri osa yritystä. Yritys tekee tiivistä yhteistyötä matkatoimiston kanssa, mikä on omiaan lisäämään ulkomaan ajaja. Tilausliikenne Pekka Palmgren Ky järjestää vuodessa muutaman matkan Eestiin (pääasiassa kylpylä-, hotelli- tai ostosmatkoja), mutta näiden matkojen vastuullisena matkanjärjestäjänä toimii matkatoimisto. Matkatoimisto tekee yritykselle tarjouksen

johon sisältyy kaikki muu paitsi kuljetus. Yritys lisää hintaan kuljetuksen, jonka jälkeen markkinoi matkaa yhdessä matkatoimiston kanssa (matkatoimisto toimii kuitenkin vastuullisena matkanjärjestäjänä). Asiakkaat maksavat matkansa matkatoimistolle etukäteen, ja Tilausliikenne Pekka Palmgren Ky laskuttaa kuljetuksen osalta matkatoimistoa matkan jälkeen. Sekä yhteisömaahan että yhteisön ulkopuoliseen maahan suunnattu henkilökuljetus on verotonta palvelua. Tällä hetkellä vain Saksa ja Tanska verottavat alueillaan linja-autolla ajetuista kilometreistä arvonlisäveroa.

Tilausliikenne Pekka Palmgren Ky järjestää vuodessa myös muutaman teatterimatkaa, johon sisältyy enimmäkseen teatteriliput, väliajan kahvitus ja kuljetukset. Koska matkanjärjestäjän itsensä tuottamat palvelut eivät kuulu marginaaliverotuksen piiriin, vaan ainoastaan toisilta elinkeinoharjoittajilta ostamien tavaroiden ja palveluiden edelleen myyntiin, yrityksen suorittama henkilökuljetus ei kuulu marginaaliverotuksen piiriin. Näin ollen kotimaan kuljetukset verotetaan normaalin henkilökuljetuksen 8 prosentin mukaan, mutta teatteriliput ja väliajan kahvitus marginaaliverotuksen mukaan. Saman verotuskohtelun saa mikä tahansa matka, oli kyseessä sitten ulkomaan tai kotimaan matka. On kuitenkin eri asia hoitaako yritys itse henkilökuljetuksen vai onko kyseessä toiselta elinkeinoharjoittajalta ostettu palvelu. Mikäli kyseessä on alihankintana suoritettu kuljetus, niin teatterimatkoissa kuin muissakin matkoissa kyse on pelkästään matkatoimistopalvelusta ilman omaa tuotantoa. Näin Tilausliikenne Pekka Palmgren Ky laskisi teatterimatkan arvonlisäveron pelkästään marginaaliverotuslaskelman mukaisesti.

Matkojen suuntautuessa Venäjälle matkoja myydään Suomessa kuluttajille, joten kyseeseen ei tule arvonlisäveron maksaminen Venäjällä. Rekisteröityminen ei näin ollen ole tarpeellista pelkkää henkilökuljetusta tarjoavalle yritykselle eikä varsinkaan matkatoimistolle. Matkatoimisto laskee muutenkin vähennyksiin alihankintana verolliset hinnat, joten arvonlisäveron takaisinmaksu ei tule kysymykseen matkanjärjestäjän osalta missään maissa.

5.2 Vakuus

Kuluttajaviraston valmismatkarekisterissä Tilausliikenne Pekka Palmgren Ky on merkitty matkanjärjestäjäksi. Matkanjärjestäjä joutuu antamaan Kuluttajavirastolle

konkurssin ja maksukyvyttömyyden varalle vakuuden, jonka suuruuteen vaikuttavat kolme eri vakuutta. Ennakkomaksuilla yritys pystyy maksamaan matkasta koituvat kustannukset, kuten esimerkiksi liput, hotellihuoneet, ruokailut, jotka yritys saattaa joutua maksamaan kuukaudenkin etukäteen. Ennakkomaksuvakuuteen vaikuttaa yrityksen hallussa olevat kuluttaja-asiakkaiden varausmaksut ja loppusuoritukset. Keskeytymis- ja majoitusvakuuden suuruuteen vaikuttavat matkan kesto ja bruttomyynti. Paluukuljetusvakuuteen vaikuttaa matkan ajallinen kesto ja erityisesti lentomatkan kesto. Koska Tilausliikenne Pekka Palmgren Ky ei käytä lentopalveluita, maksettavaan vakuuteen sisältyisi vain ennakkomaksuvakuus ja keskeytymis- ja majoitusvakuus. Tähän asti matkat on laskutettu aina jälkikäteen, joten Tilausliikenne Pekka Palmgren Ky on vapautettu vakuudesta.

Ennakkolaskutus

Mikäli Tilausliikenne Pekka Palmgren Ky haluaisi laskuttaa asiakkaita etukäteen, pitäisi laskea tarvittavan vakuuden määrä. Vakuuden laskemiseen kannattaa käyttää Kuluttajaviraston Internet-sivuilta löytyvää ”Matkanjärjestäjän ja ulkomaisen matkanjärjestäjän välittäjän vakuuden laskenta” –lomaketta (liite 1). Matkoja järjestettäessä kannattaa ottaa huomioon potentiaaliset asiakasryhmät, kilpailutilanne markkinoilla ja tarjonnan monipuolisuus. Ideaalista olisi, jos viikon mittaisia matkoja (kylpylämatkoja tms.) olisi yksi kuukaudessa. Viikonlopun tai kaksi yötä kestäviä hotellimatkoja olisi hyvä olla kaksi kuukaudessa, ja päivän kestäviä ostosmatkoja Viroon (päivämatkoja) myös kaksi kuukaudessa. Teatterimatkoja olisi hyvä olla yksi tai kaksi kuukaudessa riippuen tarjonnasta. Mitä monipuolisempi valikoima, sen kustannustehokkaampaa mainontaa on. Riippuen asiakaskunnasta, yksi mainos lehdessä saattaa ohjata asiakkaat kotisivuille katsomaan kaikkia mahdollisia matkoja. Ja kun asiakkaat huomaavat laajan tarjonnan olevan jatkuvaa, suurin osa käy säännöllisesti kotisivuilla katsomassa uusia matkoja.

Ennakkovakuuden täytyy kattaa kaikki kuluttaja-asiakkaiden varaus- ja loppumaksut, joten on erittäin tärkeää arvioida keskimääräinen matkustajamäärä. Kymmenen vuoden kokemuksella keskimääräiseksi matkustajamääräksi arvioitiin:

- viikon kestävät matkat: 30 matkustajaa
- kahden yön hotellimatkat: 30 matkustajaa

- päivämatkat: 40 matkustajaa
- teatterimatkat: 40 matkustajaa

Laskennallisten ennakkomaksujen vaikutus ennakkovakuuteen

Ennakkovakuuden summaa laskettaessa täytyy ottaa huomioon keskimääräiset ryhmän koot ja matkojen hinnat:

Viikon kestävä matka

1. Ennakkomaksu

$$30 \text{ hlö} \times 100 \text{ €/hlö} = 3\,000 \text{ €}$$

2. Loppumaksu

$$30 \text{ hlö} \times 350 \text{ €/hlö} = 10\,500 \text{ €}$$

Kahden yön hotellimatka

$$30 \text{ hlö} \times 150 \text{ €/hlö} = 4\,500 \text{ €}$$

Päivämatka

$$40 \text{ hlö} \times 50 \text{ €/hlö} = 2\,000 \text{ €}$$

Teatterimatka

$$40 \text{ hlö} \times 50 \text{ €/hlö} = 2\,000 \text{ €}$$

Koska kahta samanlaista matkaa ei kannata tehdä heti peräkkäisinä viikkoina, voisi olettaa että esimerkiksi ostosmatkoista yksi matka tehdään puolenkuun aikaan ja toinen loppukuusta. Matka maksettaisiin kokonaan viikkoa ennen matkan alkua ja viikon kestävien matkojen ennakkomaksu suoritettaisiin kolme viikkoa ennen. Ihanteellista olisi, jos kaikki matkat olisivat tasaisin väliajoin, jolloin kuukauden enimmäisennakko olisi pienin mahdollinen. Mutta matkoja järjestettäessä tulee ottaa huomioon esimerkiksi muut tilausliikenteen ajot, lippujen sekä hotellihuoneiden saatavuus eri aikoina tai lomien ja pyhien ajoitukset eri kuukausina, joten ihanteellinen aikataulutus ei yleensä onnistu.

Kuukauden enimmäisennakkoa laskettaessa on hyvä ottaa alle viikon kestävästä matkojen tuloista huomioon kaksi kolmasosaa, koska matkat eivät sijoitu samalle viikolle mutta eivät myöskään sijoitu tasaisesti pitkin kuukautta. Viikon kestävästä matkoista täytyy ottaa huomioon kyseisen kuukauden matkatulot (suurin ja pisin tuottoja

sitova matka, joka voi sijoittua mihin tahansa kohtaan kuukaudesta), ja lisäksi seuraavan kuukauden ennakkomaksu, joka maksetaan kolme viikkoa ennen matkan alkua. Kuukauden enimmäisennakkoksi näin ollen saadaan:

viikon kestävä matka	13 500 €	
seuraavan kuukauden ennakko	<u>3 000 €</u>	16 500 €
2 x kahden yön hotellimatka	9 000 €	
2 x päivämatka	4 000 €	
2 x teatterimatka	<u>4 000 €</u>	
	17 000 €	
joista otetaan huomioon	<u>2/3</u>	<u>11 333 €</u>
Ennakkomaksut kuukaudessa yhteensä		27 833 €

Varmuusmarginaali

Lisäksi täytyy ottaa huomioon tarpeellinen varmuusmarginaali. Turvalliseksi varmuusmarginaaliprosentiksi laskimme 15 prosenttia. Varmuusmarginaalilla varmistetaan, että maksettu vakuus ei ole liian pieni, vaikka osanottajamäärä tai matkan hinta olisivat keskiarvoa suurempia tai muita lisämaksuja kuten esimerkiksi yhden hengen huoneen lisämaksu hotellissa, ennalta varattuja lisämaksullisia ruokailuja tai hyttejä laivalla.

Varmuusmarginaalin lisäys:

$$27\,833 \text{ €} + 15 \% = 32\,008 \text{ €}$$

Ennakkomaksuvakuus ilmoitetaan aina tuhansina, joten lopulliseksi ennakkovakuudeksi muodostuisi 32 000 euroa.

Keskeytymis- ja majoitusvakuuden laskenta

Keskeytymis- ja majoitusvakuuteen vaikuttaa matkan kesto ja kuukauden bruttomyynti. Kuluttajaviraston Internet-sivuilla löytyvä lomake (liite 1) laskee automaattisesti tarvittavat vakuudet. Enintään viiden vuorokauden matkojen bruttomyynti kuukaudessa olisi 20 000 euroa (varmuusmarginaalin kanssa), joka lisää maksettavaa vakuutta 1 000 eurolla. Lyhyempien matkojen vakuus on siis viisi prosenttia bruttomyyntistä. 6 – 14 vuorokautta kestävien matkojen bruttomyynti olisi 19 000 euroa,

joka lisää maksettavaa vakuutta 2 280 eurolla. Alle kaksi viikkoa kestävien matkojen vakuus on näin ollen 12 prosenttia bruttomyynnistä. Keskeytymis- ja majoitusvakuudeksi saadaan näin 3 000 euroa. Maksettavaksi vakuudeksi saadaan:

I Ennakkomaksuvakuus	32 000 €
II Keskeytymis- ja majoitusvakuus	3 000 €
III Paluukuljetusvakuus ¹	0 €
Maksettava vakuus yhteensä	<u>35 000 €</u>

¹ Paluukuljetusvakuus koskee vain varattuja tilauslentopaikkoja.

Vakuuden suuruudesta johtuva raportointi Kuluttajavirastolle

Jos maksettava vakuus on yli 30 000 euroa, matkanjärjestäjän on annettava kuluttajavirastolle kaksi kertaa vuodessa (15.2. ja 15.8.) esite sekä selvitykset matkanjärjestäjän myynti-/ennakkomaksutiedot kuluvalta/seuraavalta vuodelta ja valmismatkan osana olevista lentopaikoista. Vakuuden ollessa alle 30 000 euroa matkanjärjestäjän on toimitettava päättäneeltä tilikaudelta lomake matkanjärjestäjän valmismatkatuotannosta, edellisen/kuluvan vuoden myynti-/ennakkomaksutiedot, lomake valmismatkan osana olevista lentopaikoista ja esite kerran vuodessa tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen. Tilinpäätöstiedot on annettava kuluttajavirastolle välittömästi tilintarkastuksen jälkeen kummassakin tapauksessa.

Osittaisen ennakkolaskutuksen vaikutus vakuuteen

Voisi myös ajatella yrityksen maksavan pidempien matkojen voitto-osuudesta kustannuksiltaan pienempien matkojen, kuten teatteri- ja päivamatkojen, varaus- ja lippumaksut. Tällöin kyseisten matkojen ennakkolaskutuksen voisi jättää pois, ja rahat voisi kerätä vasta matkapäivänä linja-autossa. Tämä käytäntö voisi kuitenkin lisätä hieman peruuttamisien määrää, sillä ilman ennakkoon maksua on helpompi jättäytyä pois matkalta viime hetkellä. Sopimusehdoissa täytyisi ottaa tämä asia huomioon, mikäli mahdollista. Joten ennakkovakuutta laskettaessa tulee ottaa huomioon vain viikon mittaiset matkat sekä kahden päivän hotellimatkat. Koska hotellimatkoja tuskin tehdään saman viikon aikana, on erittäin epätodennäköistä että molempien mat-

kojen maksut kerryttäisivät samaan aikaan ennakkovakuuden määrää. Ennakkomaksuvakuus olisi näin ollen pienempi:

Ennakkomaksut:

Viikon kestävät matkat	13 500 €	
Seuraavan kuukauden ennakko	<u>3 000 €</u>	16 500 €
Kahden yön hotellimatka	<u>4 500 €</u>	4 500 €
Ennakkomaksut kuukaudessa yhteensä		21 000 €
Varmuusmarginaalin lisäys (+ 15 %)		24 150 €
Ennakkomaksuvakuus yhteensä		24 000 €

Ennakkomaksuvakuuden lisäksi lasketaan keskeytymis- ja majoitusvakuus, joka lasketaan eripituisten matkojen bruttomyynteistä kuukaudessa. Alle viisi vuorokautta kestävien matkojen bruttomyynti olisi varmuusmarginaalin kanssa 10 000 euroa, joka lisää maksettavaa vakuutta 500 eurolla ja 6 – 14 vuorokautta kestävien matkojen bruttomyynti kuukaudessa olisi 19 000 euroa, joka kerryttää keskeytymisvakuutta 2 280 eurolla. Maksettavaksi vakuudeksi saadaan:

I Ennakkomaksuvakuus	24 000 €
II Keskeytymis- ja majoitusvakuus	3 000 €
III Paluukuljetusvakuus ¹	<u>0 €</u>
Maksettava vakuus yhteensä	27 000 €

Eroa kaikkien matkojen ennakkolaskutukseen olisi 8 000 euroa, joka on pienemmille yrityksille suuri raha. Yrityksen kannattaa miettiä mikä olisi yrityksen kannalta paras vaihtoehto. Halutaanko laskuttaa kaikki ja maksaa kyseisestä turvallisuudesta enemmän? Vai laskutetaanko vain pidemmät matkat, jotka sitovat huomattavasti enemmän rahaa kumpaankin suuntaan? Tällöin pienempien matkojen rahastus tapahtuisi paikan päällä, joka voi hieman lisätä peruutuksia. Lisäksi rahastus ja voi hankaloittaa hieman matkustamisen sujuvuutta, paitsi jos kerääminen on suunniteltu hyvin ja voidaan suorittaa huomaamattomasti ja nopeasti.

Matkatoimiston kanssa suoritettava yhteistyö on kuitenkin mutkattomampaa pienelle yritykselle. Kirjanpidollisesti, ajallisesti ja rahallisestikin on helpompaa tehdä yhteistyötä kokeneen matkatoimiston kanssa. Mikäli yhteistyö matkatoimiston kanssa ei

olisi mahdollista, pienen yrityksen kannattaa lähteä liikkeelle pikkuhiljaa, jotta välttää ikävät yllätykset. Vain kokemus nopeasti muuttuvassa maailmassa tuo yrittäjälle varmuutta ja taitoa selviytyä erittäin kilpailuhenkiseltä alalta. On tärkeää tietää mikä vetoaa erilaisiin asiakkaisiin; mikä myy ja mikä ei myy. Jos matkojen järjestäminen on jo tuttua ja toiminta on laajaa ja rutiininomaista, silloin kannattaa jo harkita suurimman vakuuden maksamista, sillä matkojen ennakkolaskutus helpottaa huomattavasti matkanjärjestäjän toimintaa.

Yhteenveto vakuuden laskennasta

Vakuuden laskennassa kannattaa siis lähteä liikkeelle perusasioista, eli yrityksen harkitsemista erilaisten matkojen määrästä. Tilaajayrityksen ideaalisiksi matkoiksi kuukaudessa määritettiin yksi viikon mittainen matka, kaksi kahden yön hotellimatkaa, kaksi päivän kestävä ostosmatkaa Viroon sekä kaksi teatterimatkaa. Sitten arvioidaan keskimääräiset matkustajamäärät eri matkoilla. Määriin vaikuttavat mm. kilpailijoiden samantyyppiset matkat, hinnoittelu sekä kohde-alueen kysyntä. Myös matkojen keskihinta arvioidaan, sekä määritetään ennakkomaksujen ajankohta. Tilaajayrityksellä otettiin kuukauden matkoista tulevista ennakkomaksuista huomioon kaksi kolmasosaa johtuen matkojen määrästä ja pituudesta sekä maksuehdoista. Viimeisenä summaan lisättiin varmuusmarginaaliksi 15 prosenttia varmistamaan vakuuden riittävyyden esimerkiksi runsaan osanottajamäärän tai kalliimman matkan vuoksi. Tällöin vakuudeksi saatiin 35 000 euroa.

Harvoin yritykset haluavat säilyttää turhan suuria summia säilössä yrityksen ulkopuolella, joten toisessa laskelmassa pohdittiin pienempien matkojen kulujen maksamista pidempien matkojen voitto-osuuksista, jolloin pienempien matkojen ennakkolaskutuksesta voisi luopua. Tilaajayrityksen tapauksessa ennakkolaskutukseen jäisi yksi viikon mittainen matka ja kaksi kahden yön hotellimatkaa. Koska kahden yön hotellimatkat eivät mitä todennäköisimmin olisi heti peräkkäin, molempien matkojen ennakkomaksut eivät olisi yrityksessä samaan aikaan. Näin ennakkovakuuteen voisi laskea vain toisen kerryttämään vakuutta. Varmuusmarginaalin lisäyksen jälkeen vakuuden suuruudeksi saatiin 24 000 euroa. Eroa tuli 8 000 euroa, joka on monelle pienelle yritykselle suuri summa.

5.3 Rekisteröityminen arvonlisäverovelvolliseksi

Tilausliikenne on tällä hetkellä rekisteröitynyt arvonlisäverovelvolliseksi Tanskaan ja Saksaan Intrum Justitian kautta. Molempiin maihin annetaan neljännesvuosittain arvonlisäveroilmoitukset Intrum Justitian kautta. Esimerkiksi Tanskan arvonlisäveroilmoitukset ajalta heinäkuu – syyskuu 2009 on jätettävä viimeistään 10.11.2009, jolloin sekä ilmoituksen että mahdollisen maksun tulee olla perillä verottajalla. Rekisteröityminen on kannattavaa ja helpointa silloin, kun matkoja tehdään useimpia vuodessa. Tällä hetkellä Tilausliikenne Pekka Palmgren Ky ei tarvitsisi rekisteröitymistä kumpaankaan maahan, sillä matkoja on kolmen vuoden aikana ollut vain yksi. Rekisteröintiä kannattaa jatkaa vain, mikäli yritys harkitsee matkojen (useamman kuin kaksi vuodessa) järjestämistä kyseisiin maihin. Matkanjärjestäjän matkojen alihankintapalveluiden arvonlisäveroja ei saa takaisin, sillä matkatoimistot saavat vähentää kulut marginaaliverotuslaskelmassa kokonaisuudessaan. Joten ratkaiseva merkitys on kyseisissä maissa ajettavien kilometrien verotuksessa ja tilityksessä.

Ilman arvonlisäverovelvolliseksi rekisteröitymistä matkat Tanskaan ja Saksaan voidaan tehdä ennakkomaksujen avulla, mutta yrityksen kannattaa pohtia mikä on yrityksen kannalta optimaalinen ratkaisu. Rekisteröityminen on helppoa, sillä asiantuntijat hoitavat rekisteröitymisen ja raportit, mutta siitä aiheutuu yritykselle kuluja vuosittain. Laskennallisen veron tilittäminen ei teoriassa ole vaikeata, mutta mikäli kaikki paperit eivät olekaan kunnossa, yritys saattaa kohdata vaikeuksia kyseisten maiden viranomaisten kanssa ja rangaistusmaksut saattavat ylittää loppujen lopuksi rekisteröitymisen kulut.

Tilausliikenne Pekka Palmgren Ky on hakenut vuosien varrella melkein poikkeuksetta joka vuosi takaisin Viron arvonlisäverot rekisteröitymättä arvonlisäverovelvolliseksi. Hakuprosessi on itsessään helpompi kuin kuvittelin, ja Pöhja Maksu- ja Tollikeskus pyytää ystävällisesti lähettämään puuttuvat asiakirjat niin englanniksi kuin viroksi, ja päätökset takaisinmaksustakin lähetetään molemmilla kielillä mukanaan kopio hakemuksesta. Hakemuksen käsittelijä merkitsee hakemuksen erittelyyn + tai -merkin, joka kertoo hyväksytäänkö vai evätäänkö vähennys. Mikäli yritys hakee takaisin sellaista arvonlisäveroa, joka ei kuulu vähennyksen piiriin, päätöksessä on kerrottu erikseen eväämisen syy. Hakemuskavake on yksinkertainen ja helppo täyt-

tää (hakemus liitteenä; liite 3), joten yrityksen kannattaa suorittaa arvonlisäveron takaisinmaksu itse, mikäli suinkin pystyy. Kirjanpitoon kannattaa ottaa laskusta kopio, sillä alkuperäiset laskut täytyy lähettää hakemuksen mukana Pöhja Maksu- ja Tollikeskukselle, jossa laskuihin laitetaan leima käsittelyn jälkeen.

6 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Suomen linja-autoliikenne perustuu liikennelupiin. Alalle pääsee hyvin vapaasti, jos täyttää Euroopan Unionin edellyttämät ammattitaito-, vakavaraisuus- ja hyvämaineisuusvaatimukset. Peruslupa on nimeltään joukkoliikennelupa, joka oikeuttaa tilaus- ja ostoliikenteen harjoittamiseen koko maassa. Yhteisölupa oikeuttaa kansainväliseen henkilöliikenteeseen yhteisön maihin sekä Norjaan. Yhteisön ulkopuolisista maista Venäjä vaatii erinäisiä asiakirjoja, kuten esimerkiksi viisumin, maahantulo- ja maastapoistumiskortin, matkustajaluettelon tai noutoluvan monien muiden papereiden lisäksi. Ennen matkaa on hyvä tarkistaa matkan kohteena olevan maan vaatimukset rajanylitykselle. Jos yrityksellä ei itsellään ole tietoja, taitoja, aikaa tai haluja tarkistaa kyseisiä vaatimuksia. Selvittäminen kannattaa ulkoistaa, sillä seuraukset voivat tulla kalliiksi niin rahallisesti kuin maineellisestikin. Arvonlisäverolliseksi rekisteröitymistä yhteisömaihin ei vaadi muut maat kuin Saksa ja Tanska. Mutta rekisteröityminen ei kuitenkaan ole tällä hetkellä pakollista, jos yrityksellä on vain muutama matka vuoksi vuodessa, sillä maiden rajojen sisällä tapahtuvan kilometrimäärästä johtuvan arvonlisäveron voi suorittaa myös etukäteen ennen rajanylitystä.

Tilausliikenteen uhkiksi koetaan kova hintakilpailu ja kohonneet kustannukset. Mahdollisuuksia kehittymiselle luovat ikäjakauman johdosta eläkeläisten ja vapaa-ajan määrän nousut. Tilausliikenteen valttia ovat panostaminen palveluun ja laatuun, joka vaikuttaa huomattavasti asiakkaiden tyytyväisyyteen ja näin ollen saattaa ajan myötä toimia suojana kovaa hintakilpailua vastaan. Jos asiakas on kerta toisensa jälkeen erittäin tyytyväinen palveluun ja laatuun, ei raha ratkaise kaikkea. Myös tilausliikenneyrityksen oma aktiivisuus asiakkaiden toiveita ja tarpeita huomioiden luo mahdollisuuden menestyä kovassa kilpailussa erilaisten matkojen suunnittelussa ja toteutta-

misessa. Tässä kohtaa nousevat esiin matkanjärjestäjään kohdistuvat vaatimukset. On tärkeää olla luotettava ja vakaa yritys eritoten asiakkaiden silmissä, koska asiakkaat mahdollistavat koko yrityksen pyörittämisen. Hutiloiva ja tietämätön käyttäytyminen osuu vain yrityksen omaan nilkkaan. Nykypäivänä Internetistä haetaan paljon tietoa, ja asiakkaita rauhoittaa suunnattomasti tieto yrityksen varmistamasta vakuudesta, joka takaa asiakkaiden ennakkosuorituksen konkurssinkin hetkellä.

Arvonlisäverotus voi matkoja järjestettäessä muuttua monimutkaiseksi lakien viidakoksi, mutta pääpiirteittäin asiat kannattaa muistaa pitää yksinkertaisina. Matkanjärjestäjä saa muilta elinkeinoharjoittajilta ostamista palveluista eteenpäin myyntiä varten vähentää 82 prosenttia marginaaliverotuksessa, joten arvonlisäverovähennysoikeutta ei matkanjärjestäjällä ole missään maassa; ei yhteisömaassa eikä yhteisön ulkopuolisessa maassa. Käytännössä marginaaliverotuskohtelussa katteettomasti eteenpäin myytävistä palveluista menee marginaaliveroa nolla euroa, mutta laskussa näkyy näkyä silti marginaaliveroerittely sekä veron määrä. Arvonlisäveron takaisinhaku tulee luultavamminkin ajankohtaiseksi matkanjärjestäjälle vain siinä tapauksessa, jos matkanjärjestäjä ostaa palveluita tai tavaroita yritystoimintaan muussa muodossa kuin myytäväksi eteenpäin kuluttajille. Tästä esimerkkinä toimivat parhaiten halvemmat ja erikoisemmat konttoritarvikkeet tai koneet, ja vaikkakin suomalaisen yrityksen oletetaan ostavan ja samalla tukevan toisia suomalaisia yrittäjiä, tulospainotteisilla markkinoilla se ei aina mene niin.

Linja-autoyrityksillä on muutamia vähennysoikeuksia muista maista, joista yleisimmät ovat polttoainelaskujen arvonlisäverot, huoltojen ja korjauksien arvonlisäverot, varaosien arvonlisäverot sekä messujen ja näyttelyjen arvonlisäverot. Tilausliikenne Pekka Palmgren Ky on hakenut onnistuneesti arvonlisäveroa takaisin Virosta, josta takaisinhaku on tehty erittäin helpoksi. Nähtäväksi jää miten vuoden 2010 uudistus vaikuttaa takaisinhakuihin, sillä arvonlisäveron hakuprosessi on mielletty erittäin hankalaksi käytännössä. Sähköinen takaisinhaku Vero.fi-palvelun kautta kuulostaa helpolta, mutta lopputuloksesta ei voi olla varma, sillä onhan Verohallinnon sähköisten palveluiden kehittäminen vielä kesken. Vasta kun palvelu on Internetissä kaikkien nähtävillä, selviää hakuprosessin mutkattomuus. Huomioitavaa on, että yrityksen on hyvä tarkistaa kyseisen maan arvonlisäveropalautuskohtelu, sillä maakohtaisia eroja on paljon. Vuoden 2010 uudistukselta odotan ratkaisua kyseiseen ongelmaan,

sillä informaation löytäminen on suurin ongelma eri maiden palautuskohtelun tarkistuksessa. Vero.fi-sivuille pitäisi kuitenkin tulla päivityksen yhteydessä linkit muiden yhteisömaiden veroviranomaisten sivuille, ja tämä voi helpottaa huomattavasti tiedonjanoisia yrityksiä. Euroopan Unionin Internet-sivuille voisi jokin komissio tai tutkintaryhmä selvittää tyhjentävästi yhteisömaiden vaatimukset takaisinhausta, se voisi helpottaa paljon tätä kiemuroiden viidakkoa. Tiukentuneesta raportoinnista voidaan olla montaa mieltä, mutta mielestäni se edesauttaa yritysten systemaattista kirjanpitoa ja yleistä huolellisuutta. Kun raportointi tehdään huolellisesti ja hyvin alusta alkaen, vuosittainen takaisinhauska on erittäin helppoa.

Valitsin matkailualaan kohdistuvat vaatimukset ja arvonlisäverolain opinnäytetyön aiheekseni, sillä aihe kiinnosti minua erittäin paljon. Jo työharjoittelussa huomasin, että materiaalia aiheesta löytyy kovin vähän. Tilaajayrityksessä tarvittiin manuaalia, joka yhdistäisi sekä tilausliikenteen että matkanjärjestäjän, mutta myös arvonlisäveron takaisinhauskan eri maista. Suurin osa löytyvästä tiedosta oli vanhahkoa, joten tiedot piti tarkistaa useista paikoista. Ja useimmiten uusi tieto oli englanninkielistä lakitekstiä, jota ei ollut helppo lukea. Nyt aiheesta löytyy vähän enemmän tietoa, sillä matkailuala on noussut otsikoihin vuosien varrella aika rajusti. Suuri matkatoimisto meni ikävällä tavalla nurin, kuinka sen jälkipyykin olisi voinut estää? Kuluttajien suojaa yritetään nopeasti muuttuvassa ja kilpailuhenkisessä maailmassa vahvistaa tarpeeksi. Koska byrokratian rattaat eivät liiku kovin nopeasti, selvennyksiä ja lakien yhtenäisyyttä saadaan pikkuhiljaa. Voisi sanoa, että vuosi 2009 on matkailualalle suurien muutosten vuosi; matkanjärjestäjän käsitettä on yhtenäistetty ja palveluiden myyntimaasäännöksiä uudistettu.

Opinnäytetyössä tutkittaviksi kohdiksi määritettiin tilausliikenteen yleiset luvat kotimaassa, tilausliikenteeltä vaaditut luvat ulkomailla, arvonlisäverotus kotimaassa, eri maiden arvonlisäverokohtelu ulkomailla sekä matkanjärjestäjältä vaaditut toimenpiteet kotimaassa ja ulkomailla. Mielestäni opinnäytetyö saavutti sille asetetut tavoitteet ja toimii manuaalina myös muille tilausliikenneyrityksille, jotka kamppailevat samojen kysymyksien kanssa.

Tämä opinnäytetyö selvitti tilaajayritykselle tarpeelliset tiedot varsinkin tulevaisuutta ajatellen. Monissa yrityksissä saatetaan tehdä asioita samalla tavalla ihan vain tottu-

muksen tai sen vuoksi, että homma on toiminut näinkin. Se tarkoittaa hyvinkin usein turhia maksueriä. Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli toimia oppaana tilaajayritykselle ja avittaa yritystä tulevaisuuden suunnittelemisessa. Opinnäytetyö vastasi useisiin tärkeisiin yritystä askarruttaviin kysymyksiin, mutta jokainen uusi idea, jota viedään pidemmälle, saattaa tuoda esille uusia kysymyksiä. Tilaajayritykselle selvisi esimerkiksi Saksan ja Tanskan arvonalisäverovelvolliseksi rekisteröitymisen tarpeettomuus, sekä tällä hetkellä että tulevaisuutta ajatellen. Palvelu, jota ei ole yritetty hyödyntää jokaisella mahdollisella tavalla, ei ole yritykselle eduksi. Yrityksen ei myöskään kannata maksaa palvelusta, jota ei tarvita nyt eikä tulevaisuudessakaan.

Matkojen järjestäminen ulkomaille ei välttämättä tunnu enää niin vaikealta, kun on saanut vastaukset useimpiin kysymyksiin lakien ja verojen osalta, mutta se saattaa samassa luoda uusia kysymyksiä. Yrityksillä voisi olla tarve kartoittaa erilaisiin asiakasryhmiin vetoavat matkailukohteet, sillä ne määrittävät kysynnän markkinoilla. Yritykset voivat järjestää aina samoja matkoja ihan vain tottumuksen vuoksi. Mistä tietää, mikä matka vetoaa asiakkaisiin? Millaisesta matkasta ihmiset ovat valmiita maksamaan? Mikä maa tai kaupunki on paras matkakohde? Tärkeintä kuitenkin on, että kysyjä saattaa löytää vastauksen, mutta kyselemätön ei koskaan.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet:

Anttila, R., Jokinen, M., Nieminen A. & Äärilä L. 2009. Arvonlisäverotus. WSOY-pro Oy. Viitattu 18.10.2009. <http://www.wsoypro.fi/> (<http://www.wsoypro.fi.lillukka.samk.fi/wsoypro.aspx?prevpos=av111&page=selain&ts=yo&pos=av111.17936&offset=0.64>)

Auranen, K. 2003. Arvonlisäverotuksen erityiskysymyksiä. Tampere: Tampereen yliopistopaino.

Helminen, M. 2005. Kansainvälinen tuloverotus. Helsinki: WSOY.

Hämäläinen, H. 2004. Matkatoimistoalan alv-opas 2004. Helsinki: Smalser.

Juanto, L. & Linnakangas, E. 2004. Arvonlisäverotus ja muu kulutusverotus. Helsinki: Talentum.

Kallio, M., Nielsen A., Ojala M., Saukko P. & Sääksilähti J. 2007. Arvonlisäverotus 2007. Helsinki. Edita Publishing Oy.

Linnakangas, E. & Myrsky, M. 2005. Kansainvälinen henkilö- ja yritysverotus. Helsinki: Talentum.

Pasanen, A. 2006. Kansainvälisen kaupan käsikirja. Helsinki: Multikustannus.

Puolakka, T. 2006. Ulkomaan arvonlisäverojen takaisinmaksu: VAT REFUND. Pori: AMK-opinnäytetyö.

Tiri, M. 2007. Venäjän liiketoiminnan perusopas. Suomalais-venäläinen kauppamari.

Internetlähteet:

Ajoneuvokeskuksen www-sivut 2009. Viitattu 17.10.2008. http://www.ake.fi/AKE/Ammattiliikenne/Kansainvaliset_kuljetusluvut/Epäsäännöllisen+matkustajaliikenteen+lupa+Venäjän+liikenteessä.htm

Arvonlisäverolaki. 1993. 30.12.1993/1501 muutoksineen. Viitattu 20.8.2008. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931501>

Asetus luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä. 1994. 15.7.1994/666 muutoksineen. Viitattu 14.10.2008. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19940666>

EnTrans:n www-sivut. 2009. viitattu 19.10.2009. <http://entrans.lao.fi/suomi/Asiapaperit/Linja-auto.iw3>

Kauppa- ja teollisuusministeriön asetus Kuluttajaviraston maksullisista suoritteista. 1992. 1340/2006 muutoksineen. Viitattu 30.7.2008.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2006/20061340>

Komission asetus (EY) N:o 2121/98. 1998. Neuvoston asetusten (ETY) N:o 684/92 ja (ETY) N:o 12/98 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöksistä linja-autoilla harjoitettavan henkilöliikenteen kuljetusasiakirjojen osalta. Viitattu 10.11.2008.
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:31998R2121:FI:HTML>

KPMG. 2008. Doing business in Russia. Viitattu 20.10.2009.
http://www.kpmg.ru/russian/supl/library/taxlegal/Doing_business_in_Russia.pdf

Kuluttajaviraston www-sivut 2008a. Viitattu 13.11.2008.
<http://www.kuluttajavirasto.fi/fi-FI/yritykselle/valmismatkat/>

Kuluttajaviraston www-sivut 2008b. Viitattu 13.11.2008.
<http://www.kuluttajavirasto.fi/Page/1a294b43-f6a8-4f4f-8102-e8f2dd731814.aspx>

Kuluttajaviraston www-sivut 2008c. Viitattu 13.11.2008.
<http://www.kuluttajavirasto.fi/Page/66569c00-581a-42b0-b2bd-19de97c5e5fb.aspx>

Kuluttajaviraston www-sivut 2008d. Viitattu 13.11.2008.
<http://www.kuluttajavirasto.fi/Page/17ba4296-bdd5-4a4c-a1bb-f00e3bb84676.aspx>

Kuluttajaviraston www-sivut 2008e. Viitattu 14.11.2008
<http://www.kuluttajavirasto.fi/Page/5a11e1fd-3ddc-4475-9ee1-a04c615af41b.aspx>

Kuluttajaviraston www-sivut 2008f. Viitattu 14.11.2008.
<http://www.kuluttajavirasto.fi/Page/9c546e74-1671-4b61-ae54-cd90961c919b.aspx>

Kuluttajaviraston www-sivut 2008g. Viitattu 14.11.2008.
<http://www.kuluttajavirasto.fi/Page/51465587-9fb4-44b4-bcd9-862566a7913b.aspx>

Kuluttajaviraston www-sivut 2008h. Viitattu 14.11.2008.
<http://www.kuluttajavirasto.fi/Page/3e3da542-a5b9-4f8e-bb9d-520917475286.aspx>

Kuluttajaviraston www-sivut 2008j. Viitattu 14.11.2008.
<http://www.kuluttajavirasto.fi/Page/95f250b5-2dc5-4581-b864-4b9df1725389.aspx>

Laki luvanvaraisesta henkilöliikenteestä tiellä. 1991. 15.2.1991/343 muutoksineen. Viitattu 14.10.2008. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1991/19910343>

Laki valmismatkaliikkeistä. 1994. 28.11.1994/1080 muutoksineen. Viitattu 10.9.2008. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19941080>

Liikennevakuutuskeskuksen www-sivut. 2009. Venäjä vihreä-korttimaaksi vuoden 2009 alussa. Viitattu 19.10.2009.
http://www.liikennevakuutuskeskus.fi/www/page/lvk_www_3078

Linja-autoliiton www-sivut. Viitattu 14.10.2008.

http://www.linja-autoliitto.fi/fi/tietoa_bussialasta/liikennetyypit/index.html

Lääninhallitukset. 2008. Ohje joukkoliikenneluvan hakemiseen. Viitattu 24.9.2008.
[http://www.laeninhallitus.fi/intermin/lomakehakemisto.nsf/wvLomakkeet/F4C07170F11E81E8C225761D00248D46/\\$file/lhlii001ohj_fi_joukkoliikennelupa.doc](http://www.laeninhallitus.fi/intermin/lomakehakemisto.nsf/wvLomakkeet/F4C07170F11E81E8C225761D00248D46/$file/lhlii001ohj_fi_joukkoliikennelupa.doc)

Lääninhallituksien www-sivut. Viitattu 13.10.09.
<http://www.laeninhallitus.fi/lh/lansi/hankkeet/liikenneitsijat/home.nsf/PFBD/DC371B3BD0E1DE30C22575D800161DD6?opendocument>

Nordisk eTax www-sivut 2008. Viitattu 21.2.2008.
<http://www.nordisketax.net/main.asp?url=i09.asp&c=suo&l=suo&s=1&m=02>

Pohjolan Matkojen www-sivut 2009. Viitattu 19.10.2009.
<http://www.pohjolanmatka.fi/fi/matkatoimisto/venajanviisumipalvel>

Sallan rajayhteistyökeskuksen www-sivut. 2009. Viitattu 20.10.2009.
<http://www.salla.fi/rajayhteistyokeskus/suomeksi/ajankohtaista.html>

Suomi-Venäjä-Seuran www-sivut 2009a. Viitattu 19.10.2009.
<http://www.venajaseura.com/?sc=4904&sc2=4996&sc3=6047>

Suomi-Venäjä-Seuran www-sivut 2009b. Viitattu 19.10.2009.
<http://www.venajaseura.com/?sc=4904&sc2=4996&sc3=5051>

Tanskan veroviraston www-sivut 2008. Viitattu 1.2.2008.
<http://www.skat.dk/SKAT.aspx?oId=137776&vId=137776&i=8#i137776>

Tax Code Of The Russian Federation. 2009. Part Two No. 117-FZ of August 5, 2000 muutoksineen. <http://www.russian-tax-code.com/PartII/Section8/Chapter21.html>

Tobin, P. 2006. VAT challenges in Russia. Viitattu 22.10.09.
<http://www.internationaltaxreview.com/Default.asp?Page=17&ISS=22676&SID=656175>

Valmismatkalaki. 1994. 28.11.1994/1079 muutoksineen. Viitattu 15.8.2008.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1994/19941079>

Verohallinnon www-sivut 2009a. Muutoksia arvonlisäverotuksessa vuonna 2010. Viitattu 24.11.2009.
http://vero.fi/?article=8382&domain=VERO_MAIN&path=5,40&language=FIN

Verohallinnon www-sivut 2009b. Suomalaisten yritysten arvonlisäveron ulkomaispalautushakemukset muihin EU-maihin 1.1.2010 alkaen. Viitattu 24.11.2009.
http://www.vero.fi/?article=8499&domain=VERO_MAIN&path=5,40,89&language=FIN

Verohallitus. 2007. Verohallituksen julkaisu 178.07 1.8.2007. Arvonlisäverotus kansainvälisessä palvelukaupassa. Viitattu 20.9.2008.
<http://www.vero.fi/nc/doc/download.asp?id=631;125071>

Verohallitus. 2008. Verohallituksen julkaisu 182.08 1.2.2008. Arvonlisäveron palauttaminen. Viitattu 20.8.2009. <http://vero.fi/nc/doc/download.asp?id=2304;170676>

Yhteisöjen tuomioistuimen (viidennen jaoston) tuomio. 1997. Asia C-116/96. Viitattu 20.2.2008. <http://curia.europa.eu/fi/actu/activites/act97/9729fi.htm#C-116/96>

LIITE 1

MATKANJÄRJESTÄJÄN JA ULKOMAISEN MATKANJÄRJESTÄJÄN VÄLITTÄJÄN VAKUUDEN LASKENTA
I Ennakkomaksuvakuus

	1000 €		
Matkanjärjestäjän ennakkomaksut	1)	Ennakkomaksut	Vakuus
	%-osuus	1 000 €	1 000 €
Matkanjärjestäjällä	2)	0	0
Matkanjärjestäjälle tilittävällä välittäjällä	0	0	0
Vakuus (1 000 €)			0

II Keskeytymis- ja majoitusvakuus

Valmismatkamyynni	Liikematkat	Kuluttajat		Keskim. vrk
Matkan kesto		Max 5 vrk	6-14 vrk	Yli 14 vrk
Bruttomyynni/kk (1 000 €)				
Vakuuden määrä (1 000 €)	0	0	0	0
Vakuus (1 000 €)				0

3)

III Paluukuljetusvakuus (Huom! Sarakkeet ovat eri järjestyksessä kuin lomakkeissa D ja 7.)

				Keskim. vrk	Keskim. vrk	Keskim. vrk
Matkan kesto	Max 14 vrk			4)	4)	4)
Lennon kesto	Lento alle 4,5 h	Lento 4,5-6,5 h	Lento yli 6,5 h	Yli 14 vrk	Lento alle 4,5	Lento yli 6,5 h
Matkustajamäärä						
Vakuuden määrä (1 000 €)	0	0	0	0	0	0
Vakuus (1 000 €)						0

VAKUUS YHT. (1 000 €)	0
------------------------------	----------

1) Kyseisen kuukauden enimmäisemakko (=yrityksen hallussa olevat kuluttaja-asiakkaiden varausmaksut ja loppusuoritukset yhteensä) 1000 euroina.

Tähän lukuun sisältyvät myös valmismatkan oston oikeuttavat luustamattomat lahjakortit.

2) Oma %-osuutesi valmismatkojesi myynnistä. Jos myyt kaiken itse tai maksu välittäjän myynnistä valmismatkoista tulee suoraan matkan ostajalta yrityksellesi, luku on aina 100.

3) Koskee vain varattuja tilauslentoaikoja ja valmismatkan osana olevia lentoaikoja (esim. lomalentoja), joissa ei ole vaihtokelpoista lentolippua.

4) Ilmoita yli 14 vrk kestävien valmismatkojen keskimääräinen pituus (vrk) eri tuntimääriä kestävien lentojen osalta.

Tulosta Tyhjennä

LIITE 2

ARVONLISÄVERON
YHTEENVETOILMOITUS

Sähköisen ilmoituksen malli

010 Y-tunnus

053 Kohdekuukausi

/

101 Tavaroiden ja palvelujen EU-myynti koko kohdekuukautena	euro										snt

102 Mastannus	103 Asiakkaan arvonlisäverotunniste	210 Tavaran tai palvelun myynti											104 Koodi	
		euro										snt		

LIITE 3

Vorm KMT

PÕHJA MAKSU- JA TOLLIKESKUS / NORTHERN TAX AND CUSTOMS CENTER
Endla 8, 15177 Tallinn Eesti / Estonia

TAOTLUS KÄIBEMAKSU TAGASTAMISEKS VÄLISRIIGI MAKSUKOHUSTUSLASELE
APPLICATION FOR REFUND OF VALUE ADDED TAX TO FOREIGN TAXPAYER

Taotleja/ Applicant

1. Nimi, telefon, E-posti aadress Full name, telephone, e-mail address
Address residentriigis Address in country of residence
Postiindeks, riik Postal code, country

Taotleja äritegevus / Applicant's business

2. Tegevusala Nature of business	
3. Asukohariigi maksuamet (nimi, aadress) Tax authority in country of residence (name, address)	Käibemaksukohustuslase nr residentriigis VAT no in country of residence
4. Taotlus hõlmab perioodi Application relates to the period	
5. Tagastatav käibemaksusumma Eesti kroonides VAT refundable in Estonian kroons	
6. Taotlusele lisatud arvete j. lisade arv Number of invoices and other enclosures added to the application	

Käibemaksutagastuse saaja / Receiver of refund

7. Nimi, telefon, E-posti aadress Full name, telephone, e-mail address
Address, postiindeks, riik Address, postal code, country
Panga nimi, kood ja aadress Name, code and address of the bank
Pangakonto nr Account number

Esindaja / Representative

8. Nimi Name	
Address Address	Telefon, E-posti aadress Telephone, e-mail address

9. Välisriigi maksukohustuslane taotleb käibemaksu tagastamist järgnevatelt arvetelt:
 This foreign taxpayer hereby applies for refund of value added tax (VAT) on the following invoices:

Arve kuupäev Date of invoice	Arve nr Number of invoice	Müüja Seller	Kaup või teenus Goods or service	Arve summa Total value	KM VAT	Märkused Comments

KOKKU / TOTAL

Lisainformatsioon / Additional information

Kinnitan, et nimetatud kaubad/teenused on soetatud taotleja maksustatava käibe tarbeks /
 I declare that the goods and services have been purchased for the company's taxable business

Kinnitan taotlusel toodud andmete õigsust / I declare that the information in this application is correct

Taotleja või tema volitatud esindaja nimi trükitähtedega
 Name of applicant or representative in block letters

Taotleja või tema volitatud esindaja allkiri
 Signature of applicant or representative

Kuupäev
 Date